

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (34), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Altruizmus.

Budapest, június 6.

(Á. K.) Ne maradjon csak napihir, sem amily gyorsan fölbukkanó, épp oly gyorsan el is muló szélhámozó, az a szomorú eset, mely gyászba borított egy magyar mágnás-családot. A gróf Wass Pál esetéről szólunk, akit egy legyőzhetetlen vágy a boerok védelmére hajtott a párisi egyetemről s akit az angol tábor hadivonalán halálosan talált egy angol golyó. Minden körülmény a rajongó ifju ellen szól, aki ok nélkül mérte e gyógyíthatatlan sebet atyjára s egész családjára, aki ok nélkül áldozta föl ifju életét, mert még csak harcban sem eshetett el, miután nem volt többé harc, közel volt már a béke aláírása. Minden ellene szól s nincs, ami tettét menthetné s feloldaná a meggondolatlan könnyelműség szemrehányása alól. Mégse maradjon pusztá napihir, hanem részeseüljön abban a tiszteletben, ami csak nagy és komoly tettekkel illet meg. Megérdemli a motívum, melynek igazsága födi a tévedést s melynek tisztasága megfényszeríti a gyászt. Megérdemli az a nemes altruizmus, mely nemcsak egyéni jellemvonás itt, hanem bizonyosság, hogy azoknak a hegyeknek méhében, melyből eredett, nemes érc lakik. És bizonyos, hogy az idealizmus, mely nagy önfeláldozásokra lelkesíthet, a nemzeti arisztokrácia új nemzedékében sincs kiveszőben.

Ennek a hitnek szenteljük e sorokat. Mert erre a hitre nagyobb szükségünk van nekünk, mint volt a szegény boeroknak az ifju magyar gróf kiomló vére. Szükségünk van a hitre, hogy azok, akik az altruizmust hirdetik, sokszor a nélkül, hogy megfelelő alakban gyakorolnák, ily tettekre is képesek. S

hogy abból a szent tüzből, mely a gyengék védelmére kél s a szabadság kultuszát átérzeni képes, nemcsak idegen nemzeteknek fog jutni, hanem a haza közügyeinek is. És hogy ugyanaz a nemes felfogás, mely a boerok ügyeinek már nem adhatott jobb fordulót, még sok mindennek más alakot adhat itthon.

Igaz, hogy az a poézis, mely jólétet, rangot és az életben található minden élvezetet alá tud rendelni egy eszmének és mely a lelket kiragadja a köznapiságból, sokkal nehezebben tud kifejlődni és elhatározással válni az itthoni viszonyok közt, mint ezektől elszakadva s ezektől függetlenül. A mi viszonyaink közt az ilyen jellemvonások hamarabb összetörnek szárnyaikat, mintsem röplőni megtanulhattak volna. Ma a viszonyok teremtik s alakítják az embereket; s az egyén uszik az árral. De ha a viszonyok lelélik magukat s végképp kimerülnek önmaguk által s emberek és jellemvonások kellene, akik új viszonyokat teremtsenek, — honnan támadjanak ezek, ha az új nemzedékből végképp kialudt a szabadságszeretet és az altruizmus önfeláldozása?

S ha e kérdést fölvetjük, akkor minden tévedése, meggondolatlansága mellett is, minő fényes piedesztalon áll Transvaal utolsó vértanúja? S az a sugár, mely Dél-Afrikában lezárja az alkonyt, nem jelent-e hajnalát minálunk? Ami ott elkésett, nem jött-e ránk nézve elég korán?

Egy ifju mágnás, aki gazdag és előkelő, aki előtt nyitva áll mindaz, ami a hozzá-hasonlókat harc nélkül szerzett diadalokra, fáradság nélkül szerzett gyönyörökre s érdemek nélkül aratott dicsőségekre biztatja, — egy ifju mágnás, eldobva mindezt, egy

rá nézve idegen nép jogainak, igazának védelmére siet. Mennyi mindennel kellett szakítania, hogy ezt megtehesse! — S képes volt rá. S ehhez képest mily kevéssel és mily kis mértékben kellene szakítaniok rangtársainak itthon, hogy mindent, amit a sors kedvezése nekik ajándékozott, áldássá változtassák a gyöngék jogainak s igazainak védelmében itthon? S mily ritkán képesek mégis rá! — Azért ne maradjon a gróf Wass szomorú esete pusztá epizód s ne haladjunk el mellette úgy, mint egy közönséges napi szenczációnál. Hanem emeljük emléktét magasra s iparkodjunk fölemelkedni hozzája s az ő nemes altruizmusában vele egyesülni mi is.

Legyen az ő szép áldozatkészsége példadadás edes mindnyájunk számára s kivált azok számára, akik nagy vagyonba és fényes rangba születvén bele, nem feledhetik el, hogy az osztályrészükkül jutott hatalom és ragyogás kötelességekkel is jár. Legelsőben is azzal a kötelességgel, hogy amit a kedvező végzet ajándékol juttatott nekik, azt égenyi értékű fejlesztésével utólag ki kell érdemelniök. Az ideálok ápolásának nagy feladata jóformán természetes hivatása az arisztokráciának. A szegénysorsu ember cselekvő- és gondolkodóképességét csaknem teljesen lefoglalja a keserves, a könyörtelen életharc. S ha a polgári osztályból egy-egy boldogabb nagykésőn révbé is jut, akkorára ereje legjavát már megőrölte s tán szívét is kérgessé tette a létért való küzdelem ridegsége. Eilenben a főrangú elem életének, melyet a *struggle for life* meg nem zavar, erkölcsi tartalma igazán csak az altruizmus adhat, mely az ideálok lelkes kultuszában és az áldozatkészség gyakorlásában áll. Ez a tanulság csendül ki annak a magyar mag-

TARCA. — ÚJ VILÁG.

— Történelmi regény. —
Írta: JÓKAI MOR.

Hogyan kezdett hozzá Tihámér a Buddha-hit megalapításához?

Negrotin hazakísérte őt Lipovára, ahol átadta a feleségének épségben, egészségben. Tanúja volt a családi öröme.

Egyéb dolga is volt Tihámérral. A beváltott adósleveleken kívül átadott neki készpénzben tizenötezer forintot, mint az eladott lovak és vadak árát.

Héj, ha Sakjamuninak tizenötezer forintja lett volna, mikor a szektáját megalapította.

Ezzel Tihámér egészen urává lett a helyzetnek. Nem is titkolta Natália előtt, sőt kérkedve mondá el neki, hogy az eddigi vétkes életmódot egy új rend fogja felváltani. A Buddha parancsa szerint.

Natália azt hihette, hogy az a Buddha valami híres higienikus celebritás, amilyen volt nemrégiben Priessnitz és Baumscheidt.

Első fordulat az étkezésre vonatkozik. A husfélék száműzetnek az asztalról. Buddha nem enged más a hiveinek, mint növényi táplálékot.

Ezt az ő hazájában maga az istenáldotta föld is lehetővé teszi. Ott az őserdő fái mind gyümölcstermők. A kenyérfű, a banaan, a kókusz-

pálma, a datolya, a füge, a szágó; maga a borassusz-pálma millióit ellátja a lakosságnak mindennapi eledellel s ott vannak a számtalan kenyérpótló növények, amik ingyen, fáradság nélkül kínálják adományaikat.

Boldogság Keletindában növényfalónak lenni.

Nem is kell hozzá nagy lemondás, hogy az állatok husától megtartóztatva az ember az étvágyát. Mit egyen meg? A tigris, a párdueot, a szarvort, az elefántot, a majmot, a boát, meg a patkányt?

De minek kövessük mi Buddhát Kelet-indiába? Hát itt minálunk Magyarországon nincs-e elterjedve a vegetarianizmus? A hortobágyi pásztor-nép eledele a tésztás kása, az erdélyi hegylakóé a puliszka. Hát a mikben a magyar konyhaművészet remekel, a fősleges rétesek, bélesek, somodik (Székelyföld), pogácsák, fánkok, kalácsok, cipók, felujtak, perecek, mézkenyerek? Hát a zöldségfélék: a spárga, virágos kel, répa, káposzta, saláta, kalarabé, dinnye, uborka, tök? És aztán a tómerdek izletes gyümölcs, alma, körte, szilva, barack, dió? És végül az örökké kedves, az elfogyhatatlan krumpli? Nem tanítja-e nálunk is a Buddha-vallás millióknak és millióknak a burgonya? Óh bizonyára nagyon könnyű nálunk buddhistának lenni.

Egyébiránt a husétel tilalma Tihámér szerint csak a férfiakra nézve kötelező, a nőnemen levők nincsenek alávetve.

Ezen tehát szépen meg lehetett egyezni.

A nem igazhívők is ki voltak alóla véve, például Negrotin, aki nem akarta elismerni, hogy a birsalmasjt is „sajt.”

Mind nem vetett erre ügyet Natália. Szegény asszonyka teljesen boldog volt, hogy férjét visszanyerhette, hogy az most már itthon marad a háznál; még csak vadászni sem jár: a vadaskertbe a feleségével jár sétálni, pálcával a kezében. Egész nap a dolgozó-szobájában ül Rubiánkával, rengeteg levelezést mivelnek; Tihámér nagy munkán dolgozik: a Buddha-katekizmust írja; azt nyomtatják, korrigálják. Még Buddha-zsoltárokat is költ lelkesedésében s azokat énekhangra teszi. Délelőtt lenéz a konyhába, ellenőrizni, hogy a szakács az ő eledelébe zsirt ne tegyen, ebéd után a feleségével kocsikázni megy, ahonnan hazatérve ellátogat a Buddha-templomba, mely most már meg van nyitva a hivek előtt, akik ott szép számmal fogadják a profétájukat. Ottan marad estig, akkor szépen hazaballag s tanítja a feleségét sakkozni. — Ez már csak példás családi élet!

Hogy a megnyílt Buddha-templom ringyárt eleinte ilyen szép látogatottságnak örvendett, annak talán némi magyarázatul szolgál az a körülmény, hogy ott minden ember ingyen kávé és dohányt kapott.

Hja, ez nagy előnye a Buddha-kultusznak a többi vallások ceremóniái fölött, akik nem osztanak ingyen kávé és dohányt.

Negrotin egyideig ott tartózkodott az uri kastélyban, szokott jószágigazgatói lakásában; aztán mikor átlátta, hogy itt nincs semmi ellenőrizni való, hazatért valkóvári lakába. Előbb azonban elhozott egynehány postagalambot hazáról s azoknak a felügyeletét rábízta Katkára: ha netalán valami sürgős üzenetet akarnának vele közleni.

(Folytatása következik.)

násifjúnak a koporsójából, aki eldobott magától egy verőfényes életet s elment meghalni a népszabadság magasztos eszméjéért.

BELFÖLD.

A kvóta-küldöttségek megegyezése. Bécsből távratokkal nekünk: Az a jelentés, amelyet az osztrák kvóta-küldöttség további tárgyalás végett a Reichsrath elé terjeszt, így szól: Mint-hogy a magyar küldöttség a kötendő megegyezés lejáratainak határidejére nézve hozzájárult az osztrák küldöttség javaslatához, a két küldöttség megegyezése a következőkben foglalható össze:

1. A megállapodás 1902. július 1-től 1909. december 31-éig szól.

2. Amíg a korona két állama között a vám-közösség fennáll, a vámbevételek tiszta jövedelme, mint eddig, ezentúl is első sorban a közösüggyek költségeinek fedezésére fordítandó és csak a többi kell a kvóta szerint telnezi.

3. A vámbevételek felhasználása után még fellelhető maradó költségekhez való hozzájárulás akként állapítatik meg, hogy a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és tartományok 68-6 százalékat, a magyar korona országai pedig 34-4 százalékat tartoznak viselni.

Azon a napon, amelyen ez a felosztási kulcs alkalmazásba kerül, az 1872. június 8-iki osztrák törvény és az 1872. IV. magyar törvények hatályát veszti.

A torontali főispán beiktatása. Ma foglalta el ünnepiesen a hivatalát gróf Bethlen Miklós, a torontali új főispán. Abból a szerencsétlen vármegyéből, ahonnan hónapokon át csak rossz híreket kaptunk, most egy igazán fölemelő, szép, hazafias ünnepségről kapunk jelentést. Az ünnepségnek magasan szárnyaló lendületet adott a vármegye főjegyzőjének ünnepi beszéde, amely az ünnepi szablonokon felülemelkedve, a pangómozgalmat éles elítélésével hangoztatta a nemzetiségek testvéri egyetértését abban a vegyes nemzetiségű vármegyében. Sajnáljuk, hogy tudósításunk nem szól arról, vajjon a főispán reagált-e erre az erős magyar beszédre; de akár reagált, akár nem, reméljük, hogy nem ment oda, abba a megyébe, amely most főfészeke az igazgatásnak, határozott nemzetiségi politikai program nélkül. És mindenesetre örülünk, hogy Vinczezhidy Ernő főjegyző az ünnepés közben is hangot adott annak a gondolatnak, amelynek azon az exponált helyen mindenekelőtt foglalkoztatnia kell most a társadalom vezetőt.

Az ünnepségről szóló tudósítás a következő:

Nagybeosokerek, június 6.

Ma volt gróf Bethlen Miklós főispán beiktatása a vármegye összes bizottsági tagjainak és az idegen küldöttségek jelenlétében.

Dalmácia Lajos alispán délelőtt fél 10 órakor nyitotta meg a beiktató közgyűlést, mire gróf Karátsanyi Jenő vezetésével a küldöttség kérte fel a főispánt a gyűlésen való megjelenésre. A főispánt, mikor a terembe lépett, lelkesen üdvözölték. A főispán a küldöttségekkel a római-katolikus templomba vonult, ahol Szabó Ferenc apátplébános, országgyűlési képviselő mondott misét. Az istentisztelet után a vármegye székházába visszatérvén, gróf Bethlen felolvastatta kinevezését és letele és esküt.

Vinczezhidy Ernő főjegyző ünnepi beszéddel üdvözölte az új főispánt.

A mai diszgyűlés — úgy mond — lényeg kép, mely nagy megnagyobbítottá tette azokat is, akik a ragyogó félszín alatt az eszmét, a közélet minden nyilvánosságában az erkölcsi tartalmat keresik. Üdvözlő a főispánt, aki az anyatejével szivta magába a megye szeretetét. Atyja, József gróf híres alispánja volt a megyének, ő maga Torontál szolgálatában kezdte közpályáját; azért érzi magát most visszatértek egynek valúnak. Reméljük, hogy vállatve a megyével közre fog működni a megye jogainak megőrzésében, feladatainak teljesítésében, a nép javának előmozdításában. Most az a főfeladatunk, hogy a népet faj- és nemzetiségi különbség nélkül a kultúra áldásában részesítsük. A testvéri egyetértés ápolásával kell fenntartani a nemzet összeségének gyarapodását. Mégis megfogadjuk, hogy ezen mélyen gyökerező, évszázados hűséget a haza iránt; jött-ment igazolt előfordulások. Kéri a főispánt, hogy ilyen igazoltak értesse a kormányhatárolt egész országot. (Viharos éljenek.) De fódoljuk, hogy a magyar kultúra erejével visszatérítsük a megtántorodottakat, mint a nap verőfénye, mely melegeit és életet. Biztosítja a főispánt a megye és tisztikara támogatására. Kiknek legszebb feladata lesz a közös bizalom s összetartozás érzetét ápolni. (Hosszszantartó taps és éljenek.)

Gróf Bethlen főispán rövid beszédében vázolta a főfeladatokat, melyek működését irányítani fogják. Mint eddigi pályáján, melyet a közszolgálatban töltött, mindenkor lelkiismeretesen a feltétlen kötelességérzetet fogja vezetni; személyi tekintetek nélkül, teljes

objektívítással, mindig és mindenben a jog, törvény és igazság jelszót szellemében fog működni. Köszöni az iránta tanusított bizalmat.

A diszgyűlés után a főispán küldöttségeket fogadott. Délben a kaszinóban díszelő volt. Báró Guzeny Ernő indítványára Széll Kálmán kormányelnököt a közgyűlésekből táviratilag üdvözölték.

A közigazgatási ankét. A Széll Kálmán belügy-miniszter által a közigazgatási ügyviteli szabályok előadói tervezetének megvitatása végett összehívott általános közigazgatási szaktanácskozomány június 12-én délután 4 órakor, a gyámügyi szaktanácskozomány pedig június 19-én délelőtt 10 órakor veszi kezdetét. Az első szaktanácskozomány tagjainak a vármegyei, központi és járási, a közigazgatási bizottsági, valamint a községi- és körjegyzői ügyviteli szabályzat tervezetét, — a másik szaktanácskozományra meghívottaknak pedig úgy az árvaszéki, mint a járási- és községi gyámügyi ügyviteli szabályzat tervezetét már szétküldték.

Magyar és osztrák agráriusok. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület a következő kommunikét teszi közzé:

Az Oesterreichische Centralstelle utján a bécsi és budapesti lapokban egy közlemény jelent meg, mely szerint az osztrák és magyar agráriusok közt megegyezés jött volna létre az irányban, hogy a Magyarországból Ausztriába irányított élőállat-küldemények az osztrák határon osztrák vagy egy közös állat-egészségügyi bizottság által vizsgáltsanak meg. Kijelenthetjük a magyar agráriusok részéről, hogy ily megegyezésről szó sem lehet, mert ez irányban voltak ugyan megbeszélések, de az állatforgalomra megállapodások nem történtek és az Omge-hez intézett ezirányban levélbeli megkeresésre épp a napokban fog az osztrák Centralstellenek hivatalból válaszolni, hogy tekintettel a folyamatosan levő kiegyezési tárgyalásokra külön ez irányban nem óhajtat tárgyalni a Centralstellevel.

Szívesen adunk helyet az Omge hivatalos közleményének és helyesléssel vesszük tudomásul, hogy a magyar agráriusok ebben a dologban nem akarnak közösen eljárni az osztrák agráriusokkal. De általában különösen tartjuk, hogy a mi agráriusaink és az osztrákok, akik a dolog természeténél fogva ellenfelei egymásnak, közös akciókra szövetkeznek. Így a minap is nyíltan a parlamentben hirdette egy osztrák agrárius, hogy bizonyos nyersanyagvámokra nézve megegyezésük van a magyar agráriusokkal. Szeretnők, ha ez sem volna igaz és nagyon sajnáljuk, hogy a fent lenyomatot cáfoló kommunikében nincs benne ennek a cáfolata is.

A osztrák-pénztárak. A képviselőház földmivelésügyi bizottsága ma délelőtt ülést tartott, amelyen Justh Ferenc előadása után elhatározta, hogy elfogadásra ajánlja a képviselőháznak a gazdasági munkás- és cselédpénztárak kiegészítéséről szóló törvényjavaslatot.

Bosnyákok a királynál. Néhány reggeli lap — köztük lapunk is — azt a hírt hozta, hogy a király egy bosnyák mohamedán küldöttséget fogadott. A Magyar Távirati Iroda jelenti, hogy ő felsége tegnap négy bosnyák-szeregyent fogadott, akik a szerb vallási autonómiaira vonatkozó beadványt nyújtották át.

A munkás-segélypénztár. A képviselőház földmivelésügyi bizottsága ma délelőtt 10 órakor gróf Károlyi Sándor elnöke alatt a munkás-segély-pénztárra vonatkozó törvényjavaslat tárgyalása céljából ülést tartott, melyen a kormány részéről Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter és a földmivelésügyi minisztérium részéről Bartók József osztálytanácsos voltak jelen. A bizottság beható tanácskozás után, amelyben Ivánka Oszkár, Leidentrost László, Telegdy József, Lónyay Géza, Osztrouczy Miklós, Semsey László és Justh Ferenc vettek részt, általánosságban és részleteiben letárgyalta a javaslatot, amelynek előadója Justh Ferenc választott meg.

Állami gyermekmentés. Széll Kálmán miniszterelnök, mint belügyminiszter a következő rendeletet intézte valamennyi vármegyei és városi törvényhatósághoz:

Az 1901. évi VIII. t.-cikk az állami gyermekmentés helyek felállítását határozván el, folyó évi május hó 15-én Budapesten, a budapesti Fehér-Kereszt-Országos Lelchenház-Egyesület tulajdonát képező, a m. kir. belügyminiszterium által bérbevevett épületeiben az állami gyermekmentés működését megkezdi. Ezzel egyidejűleg a budapesti Fehér-Kereszt Országos Lelchenház-Egyesületnek megszűnik azon joga, hogy talált vagy hatóságilag elhagyottaknak nyilvánítt 7 éven aluli gyermekeket az országos betegápolási alap terhére gondozásba vegyen. Ezen ügykör i. évi május hó 15-től kezdődőleg további intézkedésig kizárólag a budapesti állami gyermekmentehely és a budapesti Fehér-Kereszt Országos Lelchenház-Egyesület által fenntartott tizenegy és pedig 1. a békés-gyulai, 2. kassai, 3. szombathelyi,

4. szegedi, 5. temesvári, 6. aradi, 7. nagyszőlősi, 8. munkácsi, 9. rimaszombati, 10. szabolcai, 11. nagyváradai főintézeteket illetően meg, felhívom a törvényhatóságokat, hogy megfelelő módon értesítsék alantós hatóságait, hogy folyó évi május hó 15-iktől kezdődőleg talált vagy hatóságilag elhagyottak nyilvánítt 7 éven aluli gyermekeket gondozásra kizárólag ezen fentemlített intézetekhez utaljon be. Utasítom továbbá a törvényhatóságokat, hogy a gyermekelhelyezésre vagy gondozásra vonatkozó ügyiratokat, amennyiben ezen ügyek i. évi május hó 15-én tul tételen folyamatba, csak azon esetben terjeszse fel a belügyminisztériumba, ha a gyermek elhelyezése a fentemlített 11 vidéki intézet valamelyikénél történt. Az esetben, ha a gyermeket a budapesti állami gyermekmentehely vette a gondozásba, az iratok is ezen mentehely gondnokságához intézendők. Budapesten, 1901. évi május hó 16-án. Széll s. k.

A kvóta a pénzügyi bizottságban.

Budapest, június 6.

A képviselőház pénzügyi bizottsága Falk Miksa elnöke alatt ma délelőtt tárgyalta a kvóta-javaslatot. Az érdekes ülésen a kormányt Széll Kálmán miniszterelnök és Lukács László pénzügyminiszter képviselte. A bizottság tagjain kívül megjelent az ülésben több érdeklődő képviselő is, kormánypárti és ellenzéki.

Napirend előtt Komjáthy Béla társzkodott, hogy a kvóta-javaslatot felületes módon csakis formailag tárgyalják.

Széll Kálmán miniszterelnök a kvóta-javaslat tárgyalása ellen hangzottakot kiigazásra nézve megjegyzi, hogy a bizottságnak tárgyalni kell a javaslatot, mert a Ház identasította. A Házban előbb nem fogja tárgyalni, mint az osztrákok tárgyalják, mert nem akarja a magyar képviselőházat előbb anguszáni.

(A kvóta.)

A bizottság azután rátért a kvóta-javaslat érdemleges tárgyalására.

Neményi Ambrus előadó ismertette a javaslatot, utalva az előző hasonló javaslatokra s azokra a zárszámadási adatokra, amelyek szerint az utóbbi két évben ismét romlott adójövedelmeinknek Ausztriához való aránya.

Komjáthy Béla azt kívánta, hogy a kvóta-bizottsághoz utasítsák vissza a javaslatot azzal, hogy dolgozzon ki újabb javaslatot az ország tényleges teherviselése alapján.

Széll Kálmán miniszterelnök ezt ellenzi, mert a kvóta-bizottság ezeket a számításokat már megtette és tisztán az egyezség létrejötte érdekében ment bele a 34-és kvótába.

Gróf Zichy János magából a kvóta-bizottság jelentéséből azt a következtetést vonja le, hogy a javaslatot nem fogadhatja el s csatlakozik Major Ferencnek a kvóta-bizottságban beadott különvéleményéhez.

Szederkényi Nándor szintén a kvóta-bizottság jelentésében foglaltak alapján veti el a javaslatot.

Komjáthy Béla először közjogi elvi álláspontját jelzi, azután a kvótabizottságot támadja, mert nem lett volna szabad tekintettel lennie arra, hogy alacsonyabb kvótába az osztrákok nem egyeztek volna bele. A kvótabizottság átsapott a képviselőház hatáskörébe, mert csak a teherviselési képesség arányáról kellett volna számításot tennie. Az osztrákokkal szemben is hibás taktikát követett a bizottság. A királyi döntésnek is prejudikálnak az által a nemzet kárára. Ilyen kérdés javaslatot a részletes tárgyalás alapjául sem fogadhat el.

Kossuth Ferenc csatlakozik az előtte szólóhoz és ismételtlen utal arra, hogy a kvóta-bizottság saját kijelentésével került ellentétbe, amikor elismerte, hogy a teherviselési képesség kiszámítása kisebb kvótát eredményezne. A régebbi évek már azért sem támogatják ezt az új javaslatot, mert ma nagy nehézségek vannak abban az irányban, hogy Ausztriával mi méltányosabban megbékélhessünk. Az 1896. előtti állapot 87-és álláspontról jobb volt, mint a mai. A javaslatot egészen elveti, mert az osztrákoknak előbe megnyúlni anélkül, hogy viszont az ő részükéről is azt látnók.

Justh Gyula közjogi és gazdasági szempontból támadja a megállapodást. Szerinte nincs értelme annak, hogy Ausztria mai viselkedése mellett mi még engedményeket tegyünk neki. A tavalyi is sürgetőtt adatok előterjesztését kéri.

Hieronymi Károly a közjogi alapon állván, eből a szempontból védi a javaslatot. Igaz, hogy az alku, amelyre az 1867: XII-ik törvényök utal, nehéz, de ha a törvény állandó kulcsot állapított volna meg, ezzel Magyarország állami önállóságát lekötötte volna. Az alku nehézségeit az osztrákok is érzik. Ma a teherviselési képesség arányának megállapítása azonban a tudományban tisztázottabb, mint 1867-ben volt. Az adózási tényleges viszonyok nem fejezik ki teljesen országunk igazi teherviselési képességét, mert még 33-6 százalék mellett is, ami az adózási kulcsot tejeznék ki, Magyarország többet fizetne, mint ami a teherviselési képessége szerint megilletne. De ily módon Ausztriával differenciáinkat nem tudánk megszüntetni. A kvótát nem szabad semmiféle más kiegyezési kérdéssel összekötni, legkevésbé az adóutalások kérdésével. Az érzelmi momentumoknak a bevitelre pedig éppen elkerülendő, mert itt anyagi kérdésekről van szó.

Justh Gyula: Bár a kvóta-bizottság se tette volna!

Hieronymi Károly: Nem is tette. A kvótát nem mint a teherviselési képesség kifejezését, hanem mint alku elfogadja.

Kossuth Ferenc ismét hangsúlyozza, hogy Magyarország eddig is többet fizetett, mint kellett volna. Az országgyűlés jelentse ki azt, hogy csak a régi kvótát fizeti akkor, ha 1907-ig a mai kiegyezést Magyarország kárára meg akarják bármiben változtatni.

Komjáthy Béla szerelné a bizottság kormányparti tagjait is hallani. Polemizál Hieronymival, majd azt kérdezi, hogy a koronának a kvóta elődöntése végett milyen adatokat fog a miniszterelnök felterjeszteni? A kormánypart érzelmi momentumra a tulajdonított lojalitást. Kérde, vajjon az osztrák bizottsággal való nyilatkozatváltásban a magyar nyelv joga megvan-e óva?

Ez utóbbi kérdésre Falk Miksa elnök adott kielégítő felvilágosításokat, mire Berzevich Albert Komjáthyának a kormányparti képviselőkhöz intézett felhívására kijelenti, hogy Hieronymi érveit csak csatlakozik s azokat elengednek tartja.

Több személyes jellegű felszólalása után

Szell Kálmán miniszterelnök reflektált a vita anyagára. A miniszterelnök először is visszautasította a többség meghunyászkodására vonatkozó vádakat. Hangzottak, hogy nem helyes mindenben közjogi sérelmet keresni, de még keresve sem lehet ilyet találni, akár a miniszterelnöknek a királynál való megjelenésében, akár a kvóta-bizottságnak egymással való levelezésében. A kvóta kérdésére átérve, kijelenti a miniszterelnök, hogy a koronának azokat az adatokat fogja előterjeszteni a kvóta elődöntése céljából, melyeket ő aránylag legjobbaknak és legmegfelelőbbeknek itéli. Az ellenzék által kért adatok beszerzése és az adatok megrostálása még kevésbé vezetne a két állam megegyezéséhez. A koronának a miniszterelnök nem javasolhatja a Komjáthy álláspontját, hanem a magáét, amely álláspont egyezik a kvóta-bizottság konkluzívájával. Konstatálja, hogy állandó mértékét a teherviselési képességnek feltüntetni igen nehéz s eddig nem sikerült; 1867-ben éppen a magyar bizottság javasolta azt a felosztást, melyet ma is hagyományosan tenntart, azt a lapot, amely jobbnak hiányában a teherviselési képesség megállapítása tekintetében a valóságot aránylag a legjobban megközelíti. Ezen a számi alapon ma 33.69 százalék magyar kvóta számítható ki, ezt az arányt kikerekítette a bizottság 34.4 százalékra kompromisszum útján és miután az osztrákok a mi számi alapon ki nem fogadták. A két országos bizottság megegyezése is erédiménynek tekintendő, mert általa könnyebbé van téve a korona döntése. Azt pedig a törvény sehol sem mondja, hogy a korona csak egy ízben dönthet. Kossuth Ferencnek az 1897-iki álláspontra való visszahelyezkedése néve a miniszterelnök kijelenti, hogy junktimot nem ismer el s ezt az előterjesztett törvényjavaslattal a kvóta megállapítására vonatkozó terminusa is bizonyítja. Mindannak dacára, ha az osztrákok az átutalási eljárást eivették, úgy az ország nem kötné le magát a kvótára néve sem, bár a két kérdés között sem a törvény alapján, sem egyébképpen összeüggés nincs, mert az átutalási eljárás által Magyarország csak annak birtokába lép, amihez a fogyasztási adót ő is fizetvén, feltétlenül joga van. A kvóta-javaslat osztrák parlamenti elfogadása valószínűleg az egységessé egész komplexumának tárgyalásával és elfogadásával jama együtt s így ebből is folyik, hogy a kvóta-javaslat addig nem terjeszthető szentesítés alá, míg nincs garancia arra, hogy a kiegyezési megállapodások Ausztriában törvényerőre emelkednek. Ezt az eljárást követeli az ország érdeke. A mai tényleges állapot 1907-ig az esetben marad fenn, ha azt a viszonyosság alapján a másik fél is fenntartja. Azonban a törvény meghagyja, hogy vámszövetségi törvényre néve a kormány tárgyalásokat folytasson és megegyezés esetében ez iránt előterjesztést tegyen a képviselőháznak. Ezek a nehéz és fáradságos tárgyalások a kormányt foglalkoztatják. A vámszövetségi törvény 1907-en tulterjedő időre kontempláltatik, miután az eddigi gyakorlat szerint annak tartama tíz esztendő volt s ez a terminus az, melyet a kormány ezuttal is szem előtt tart. Ajánlja a javaslat elfogadását.

A pénzügyi bizottság ezután a javaslatot általánosságban és részleteiben is elfogadta.

(A számvéveszék.)

Az állami számvéveszék módosításáról szóló javaslatot tárgyalják ezután.

Justh Gyula nem fogadja el a javaslatot, mert nem helyes, hogy a tisztviselő létszámát meg törvényben, hanem költségvetésben állapítják meg. Ez újabb személyszaporításra fog módot adni, holott az eddigi személyzetet sem bírjuk már fizetni.

Hieronymi Károly egyetért Justh Gyulával az utóbbi megegyezése tekintetében; a személyszaporítást ezentúl is külön törvénnyel szerelné szabályozni, sőt ezt a rendszert több miniszteriumnál is be kellene hozni; ily módon még a költségvetési viták is megfordulnának.

Komjáthy Béla osztrákok Justh fejtegetéséhez s a hivatalnok állások szaporításának törvényei a korát vetni. Ez a tisztviselő fizetésének javítása céljából is igen fontos.

Szell Kálmán miniszterelnök szerint nem a tételek nagy száma nyújtja a költségvetési vitát s ezért helyesebb az ország érdekében angol mintára rövidíteni meg a költségvetés tárgyalását. A mai tarthatatlan helyzet szanálására proposíciókat fog tenni. A tárgyalás alatt levő javaslat ellen felhozott szempontokat méltányolja és a felvetett reformisméket megfontoltság tárgyává teszi. Esetleg megvizsgálja, hogy a javaslat első paragrafusna nem volna-e kihagyandó.

A bizottság ezután a javaslatot elfogadta, a miniszterelnök kijelentéseit pedig jelentésbe felvetetni kívánta. A bizottság hétfőn délben 12 órakor tartja legközelebbi ülését.

A községek nevei.

Budapest, június 6.

A hírlapokban gyakran jelennek meg közlemények, melyek a község- és egyéb helynevekről szóló, törvény végrehajtásával foglalkozva, azt állítják, hogy a feladat gyors megoldását szándékos halogatás kérelmet s ebben része van a kormányknak is. A Budapesti Tudósító erre vonatkozólag a következőket jelenti:

A községnevek rendezése tárgyában javaslatételre az országos közügyi törzskönyvbizottság van hivatalra. A bizottság munkálatai számára a községnevek rendezéséhez szükséges anyagot a statisztikai hivatal állítja össze vármegyénként, de egyuttal minden községnevről felsorolja az országban levő egyéb azonos, vagy hasonló hangzású neveket, hogy együttesen legyen mérlegelhető, melyik község tartja meg a rokonhangzásuk közül mai nevét.

A statisztikai hivatalnak ez a nagy pontoságot igénylő munkálata kerül a törzskönyvbizottság egyes tagjaiból és szakértőiből, akik véleményét és javaslatát mondanak az egyes községek hivatalosan megállapítandó névére; a nyelvtudós nyelvészeti szempontból nyilatkozik, a geográfus a maga tudományáról meríti érveit és indítványait, a történész történelmi szempontokat vet fel, a közigazgatási szakember a közigazgatás igényeit tolmácsolja. Az egész anyag ezekkel a javaslatokkal felszerelve jut az országos levéltárhoz, amelynek a községnevek rendezésénél igen fontos funkciója van: felkutatja a levéltár óriási anyagát s minden egyes községre néve nyomoz, meddig nyulik vissza annak a múltja, nincs-e a községnek valami régi, történelmi fontosságú neve, amelynek főlétesítése célszerű vagy kívánatos volna.

Az országos levéltár javaslatának beérkezével a törzskönyvbizottság összes ülésben tárgyalja egy-egy vármegye községneveit és megállapításait indokolással közli a vármegyei útnán a községekkel. A községek képviselőtestületi ülésben határoznak, hogy hozzájárulnak-e a javaslathoz, vagy valamely más nevet kívánnak-e és miért; ezek a községi határozatok a vármegyei közgyűlés elé kerülnek s annak a véleményével jutnak smét a törzskönyvi bizottság elé.

Ez megiehetősen hosszadalmas eljárás mert a vármegyei reterens csak akkor készítheti el a közgyűlés elé való előterjesztését, ha már minden megyebeli község megadta a maga véleményét s ekkor is várni kell a legközelebbi közgyűlésig. Ez az eljárás nem mellőzhető, mert a legérdekeltőbb felekek ítéleténül meg kellett adni a jogot, hogy a rendezés munkájában szavukat érvényesítsék. Az 1898. IV. törvényünk 2. §-a határozottan rendeli hogy „a belügyminiszter a községek nevének megállapítására vonatkozó jogát az illető községek és a törvényhatósági közgyűlés meghatalmazásával és az érdektel községek óhajának lehető figyelembevételével gyakorolja”. És tényleg, a községek és vármegyei részéről is nem egy esetben igen érdelemes és a rendezésnél figyelembevehető észrevételek merültek föl.

Némi késedelmet okoz az is, hogy amely községek nem nyugodtak meg a törzskönyvbizottság határozatában, azoknak ellenszervei telei és indokai újabb tárgyalás alá kerülnek. Így kerül végre az egész munkálattal a belügyminiszter döntése elé, amely mindig a leggyorsabb idő alatt szokott történni.

Az eljárásnak itt vésozt monelőlő kiteszik, hogy az ügy fontossága érdekében mellőzhetően az érdekeit ténylezők mindegyikének meghallgatása s ez szükségesül hosszadalmasabb teszi az eljárást. De a késedelem is csak látszólagos. Amig ugyanis az országos levéltár egyik vármegyei részéről adatait kutatja, azalatt a statisztikai hivatal már egy újabb vármegyre néve végzi az előmunkálattakat, s míg az egyik vármegye anyaga a községeknek van véleményezésre, azalatt a bizottság már egy harmadiknak rendezésével foglalkozik; ma tehát már a közreműködésre hivatott tényezők mindegyike állandóan munkában van.

Elősegíti a későbbi gyorsabb haladást az is, hogy az egyes községekkel együtt tárgyalatnak az országban másuttal lévő azonos vagy hasonló nevek is, s a munkálattal későbbi folyamában ezek nem igényelnek újabb tárgyalást.

A törzskönyvbizottság működésének első éveiben csak mintegy 600-600 község nevének rendezését tudta lebonyolítani; az utolsó esztendőben egymagában pedig több mint 2000 községnevet rendezését indította meg és juttatta a megállapítás különböző stádiumába. Azt hiszik, ez az egy példa is elég annak az igazolására, hogy sem a bizottság nem veszi lánnyán a rá rótt feladatot sem a kormány nem halogatta a községnevek rendezését.

Nem felel meg tehát a valóságnak az, mintha a bizottság eddigi munkálatait a belügyminiszter nem tette volna hivatalosan közzé, mert azoknak a vármegyéknek községneveit, amelyek rendezésével a bizottság már elkészült, nevezetesen Pest, Heves, Máramaros, Békés, Hajdú- és Jász-Nagykun-Szolnokvármegye községneveit a belügyminiszter késedelem nélkül approbálta s közzé is tette a hivatalos lapban. Az eddigi munkálatoknak fokozódó gyorsaságából ítélve, a községnevek rendezése az egész ország területére néve ez év végéig végig vezetése hajtva. Felületesebb munkát, erőszakos névváltoztatásokat gyorsabban is lehetne végezni, de az ily munka hasznavehetetlenségét az élet himar megmutatná; a topográfiai, közigazgatási és mindenekelőtt a nemzeti történelmi szempontok gondos mérlegelése időt kíván s ezt az időt nem szabad sajátunk akkor, ha állandó jellegű, maradóan értékű munkát akarunk végezni, olyat, amely az életbe fennakadás nélkül átmegy és az eddigi ingatók neveket évszázadokra megkösse.

A türelmetlenség tehát éppen ezen a téren a legkevésbé jogosult. A fokozatos haladás éppen itt nem jár semmi veszéllyel, vagy hátránnyal, sőt ellenkezőleg, egyenesen szükséges, hogy az új neveket ne tömegesen dobjuk a gyakorlati életbe, mert ez az eljárás bábeli zavart idézne elő, hanem engedjünk időt, míg a községnevek lassankint hozzászok a névváltoztatásokhoz, melyeket ha más nem, a több ezzerre menő azonos község- és egyéb helynév melőzhetetlenné tesz.

Az osztrák delegáció.

Budapest, június 6.

Az osztrák delegáció ma délelőtt folytatja a hadügyi költségvetés tárgyalását, de ma sem fejezte be. Egészben érdektelen volt a vita s némi érdekességét csak a párbajjelenes felszólalások vittek bele. Ezek se sokat. Egyébként az osztrák delegáció holnap délelőtt folytatja s akkor talán be is fejezi a hadügyi költségvetés tárgyalását.

A mai ülésről tudósításunk a következő:

(Interpellációk.)

Az ülés tíz órakor kezdődik.

A kormány részéről jelen vannak: gróf Goluchowski Agenor, Kállay Béni, báró Kriehammer Odón és báró Spaun.

Napirend előtt több interpellációt intéznek a község kormányhoz.

Mayer a hadügyminisztert kérde, hogy a 3-ik sz. Albert szász király dragonyoszeredéit, melyben kizárólag alsó-ausztriai legények szolgálnak, mikor helyezik Galiciából Alsó-Ausztriába?

Sylvester, Kleewein delegátusok és társaik egy a Reichspost április 5-iki számában megjelent közleményre vonatkozólag interpellálják a hadügyminisztert. A cikkben egy törzsint korrekter viselkedéséről s a katonai becsületbírósnak ez ügyben tanúsított magatartásáról van szó. Az interpelláló delegátusok kérde a hadügyminisztert, hogy van-e tudomása a dologról s intézkedett-e, hogy alapos felvilágosítást nyerjen ez ügyben?

Vukovics és társai két interpellációt terjesztenek be. Az egyiket a dalmáciai rezervisták ügyében, akiket a 17-ik gyalogrezredhez osztottak be, noha az ezred nyelvét nem beszélik s nem is értik. A másik interpellációt a külügyminiszterhez intézik Vukovics és társai, a sidneyi-német konzul ügyében, aki 1900 nyarán az osztrák és a magyar alattvalók érdekeinek képviseletével is meg volt bízva, de egy osomó dalmát kivándorló ügyét éppen séggel nem, vagy csak nagyon rosszul képviselte.

Dobornig és társai más fegyveremelésnél szolgáló tiszteket tüzerezedebe való beosztása dolgában interpellálják a hadügyminisztert.

Vukovics és társai a tengerészeti osztály vezető interpellálják és kérde, hogy a huszonharceket a tengerésznél is vezessék be.

Vukovics és társai ezután a község hadügyminiszterhez intéznek interpellációt. A szerajevói-vasuti vasút építésénél szükséges munkálatok egy részét állítólag idegen illetőségű munkásokra bírták. Erre vonatkozólag kérnek felvilágosítást.

Kállay Béni község pénzügyminiszter: Kijelenti, hogy az említett munkálatokról nincs tudomása. De nem is valószínű, hogy az építési munkát megkezdették, mert az építészeti osztály vezetősége semmiesetre sem adhatta ki vállalkozóknak a munkálattokat, míg erre a minisztériumtól utasítást nem kapott. Ez pedig mindaddig nem történt még meg, mert a finansziális kérdések még nincsenek elintézve. Az építészeti osztály vezetősége mindenesetre arra fog törekedni, hogy a munkálattokat ne idegen munkások kapják s a boszniai munkások minél jövedelmezőbb kereseteket kapjanak. A miniszter ismételen kijelenti, hogy az intézőség, amennyire lehet, első sorban bosnyák, másodsorban osztrák, vagy magyar illetőségű munkásokat alkalmaz a vasutépítésnél s csak abban az esetben szerződött idegen munkásokat, ha a mi munkásaink alkalmazása bármely okból lehetetlen lesz, vagy nagyon nagy költséggel jár. Erről azonban mindaddig nem történt intézkedés.

(A hadügyi vita.)

Fosoh kijelenti, hogy a hadsereg szaporodó költségéből háramló terheket a polgárok már el nem viselhetik. A nép általános művelődésének szükségképpen az volna a következménye, hogy a szolgálati időt leshálítsák. Erre vonatkozólag a hadügyminiszternek intézkedéseket kellene tennie. Husz év előtt a hadügyi kormány nem volt olyan ószinte, mint most. Ha azelőtt sokáltak a költségeket, azonnal a háború szellemét idésték föl. Most már nincs szüksége a kormányknak ilyen igazságtételre, mert azóta megismerkedett a delegátusokkal (Derütség), s tudja, hogy amenny is mindent megszavaznak.

Dollinger ügy véli, hogy a hadügyi költségvetés túlságosan nagy, ami káros hatással lehet az ország finansziális helyzetére. A hadügyi kormány nem eléggé takarékos. Ezután a Weisz Manfréd konzervatívval kööltt szerződésről szól, mely szerinte feltétlenül káros. A hadügyi kormányknak nem szabad monopoliumokat osztogatni. Nagyon sajnós jelenleg, hogy a hadseregben a párbajmánia már-már botrányos módon elharapódzott. A hadügyminiszter azt mondta, hogy a párbaj ellen törvényt alkotni nem lehet. Szóknok ezt kétségbevonja, mert valamint a lopást s egyéb gonosztelet megtorol a törvény, ugy a párbajvétség ellen is lehetnének intézkedések.

Mayer: A kétóves katonai szolgálat behozatalát óhajtja.

Barwinski azt tartja, hogy a hadügyi költségvetés emelkedése nem áll arányban a lakosság anyagi

erejének emelkedésével. Foglalkozik az új ügyek beszerzésével s hibáztatja a sok kísérletet, mely az amugy is költséges beletételeket még drágábbá tette. Azt tartja, hogy a hadügyi kiadások magassága a hármasszövetségre vezethető vissza s annál inkább ellenzi a hadügyi túlkidadásokat, mert elensége a hármasszövetségnek.

Harold nem fogadja el a költségvetést, bár elismeri, hogy a monarchia időreje a véderő tökéletességében rejlik. Attár a katonai büntetőeljárás reformjára. Hangsúlyozza, hogy már husz évé küzdenek keresztültelvért s mindeddig csak ígérekkel voltak megelégedni kénytelenek. Ki kell venni a nem tényleges szolgálatban állók büntetelményét a véderő ellen a katonai igazságszolgáltatás alól, érvényesülnie kell a reformban a nyilvános és szabad védelem elvénél, végül a katonai bíróságok fölül egy magasabb semmítőszék helyezéséről. Ezek volnának alapelvei a reformnak, amelyet másképpen nem is képzél el. Ezután az ezredék nyelvértől szól, amely oly sok-nyelvű álamban, mint amint Ausztria s azon viszonyai fogva, mely Ausztriát Magyarországhoz fűzi, nagyon fontos. Kivánatos volna, hogy az ezredék tisztjei ne csak konvitsanak az ezred nyelvéhez, hanem tolykonyan beszéljék is azt. Ellenkez esetben a katonai gyakran kineveti tisztjét hibái vagy komikus kifejtése miatt és semmiesetre sem tejlódhetik az a bizalmas, szinte családias viszony az ezred tisztjei és legénysége között, mely éppenséggel nem megy a fegyver rovársá sőt ellenkezőleg növeli azt. A helyes megoidás az volna, hogy az ezredkehez olyan nemzetiségű tiszteket helyezzenek, amely nemzetiségből az ezred legénységét ujonozták. Azt mondják, hogy aki anyanyelvéhez ragaszkodik, a oseh, aki osehül, a lengyel, aki lengyelül beszél, nem jó osztrák hazafi. Ez nem igaz s szónok tiltakozik az ilyen elfogás ellen. Az olyan katonatisztet nem jó hazafi, aki anyanyelvén nem beszél, ahhoz nem ragaszkodik, mert aki anyanyelvét megveti, az nem ragaszkodik hazájához, sem Csehszázghoz, sem Galiciához, de Ausztriához sem. Jelenlente ki a hadügyminiszter, hogy bármely tiszt és katonai bátran vállalja magát bármely nemzetiség tagjának s hogy azért, mert nemzetiségéhez ragaszkodik, semmiféle üldözésben sem részesül. A hadsereget nemzetiségek alkotják s ez olyan tény, amit elvitatni nem lehet.

Byk a katonai igazságszolgáltatásról és büntető-törvényről szól és főleg a titkolózást rója fel a katonai törvényszékek hibáival. A közelmúltban történt az a sajnálatos eset, midőn egy katonatisztet egy magarangu hölgyhöz való viszonya, illetve állítólagos ergyó vétségei miatt súlyos börtönbüntetésre ítélték. Ha igaz az, amivel az illető tisztet vádolták, úgy kétségkívül megérdemelte büntetését, de a fentemlített „titkolózás” miatt erről nem győződhetünk meg.

Schuster Szóbafozza a párbajmániát is s különösen azt is kifogásolja hogy e tekintetben még a vallásos meggyőződést sem respektálják. Követeli a lekiismeretszabadság érvényesülését a hadseregben. Végül a katonai brutalitások ellen beszél. A költségvetést el fogadja.

Vakovics felveti a kérdést, vajjon a hadügyi kiadások meghozzák-e gyümölcsöző kamataikat? Jűszaki szempontból foglalkozik az új ügyekkel s az acélananyag fölülé helyezi a bronznak. A hadsereg szállításiainak a hazai ipart előnyben kellene részesíteni. Ez, sajnos, eddig nem történt meg kellőképpen. Egészségügyi intézkedéseink is alapos korrekturára szorulnak a hadseregnél s e tekintetben üdvös volna, ha Németország példáját követnők. A legénységgel való bánásmód nem mindig humánus s ez az oka annak, hogy a katonaságnál egyre szaporodik az öngyilkosságok száma.

Losser a párbajmánya ellen beszél s kéri a hadügyminisztert, hogy az igazságszolgáltatás terével egyvetőleg szigorú intézkedéseket tegyen a párbaj terjedése ellen. A hadügyi kormány ridegen elutasítja a nép képviselőinek a kétéves szolgálatidőre és sok egyébre vonatkozó óhajait. Ennek szükségképpen az lesz a következménye, hogy a képviselők sem teljesítik a hadügyi kormány követeléseit. A költségvetést nem fogadja el.

Conet: Mint hitű katolikus, szintén elítéli a párbajt, mely a hadseregnél annyira elharapódzott. Követeli, hogy a vallásosságra a hadseregben is nagy súlyt helyezzenek és kéri a hadügyminisztert, hogy a kikötés büntetését törölje el. Az ilyen kezretlen büntetések a középkorból maradtak reánk, de a humanizmussal éppenséggel nem egyeztetethők meg. Javaslatot nyújt be, melyben a kikötés büntetésének megszüntetését indítványozza.

Elnök bezárja a vitát.

Néhány jelentéktlenebb indítványt tárgyalnak ezután mire az elnök bezárta az élest és a honapi ülés kezdetét délelőtti tíz órára tűzte ki. Tárgy: a hadügyi költségvetés részletes tárgyalása.

KÜLFÖLD.

Mirkó herceg esküvője és Sándor király. Sándor király többször nyíltan kijelentette, hogy a szerb trónöröklési kérdés egyelőre nem időszerű és szó sincs arról, hogy utóda Mirkó montenegrói herceg lesz. E miatt a montenegrói udvar erősen apprehendál a szerb királyra, amit ez hasonló érzelmekekkel viszonzó. Híven tükrözi ezt a viszonyt a belgrádi *Dnevnik* című félhívtalaplak a lap élén kiadott következő közleménye: A lehetséges forrásból vett értesülésünk alapján kijelenthetjük, hogy az a hír, mintha 6 fel-segeik Mirkó herceg esküvőjén képviselhetnék magukat — teljesen valótlan.

Az első kölcsön. XIII. Alfonso tegnap tul-esett egy kellemetlen fejedelmi köteleltségen: alá-irta az első kölcsön-dekrétumot. Valószínűleg nem lesz ez az utolsó hasonló dekrétum, amelyet aláír. Ez a mostani 338,400,000 pezeta névértékű, ötszázalékos belföldi kölcsön. A kibocsátási ár-folyam 90.50. A nyilvános aláírás június husza-dikán lesz.

Álmadozás egy királyi koronáról. Ferdinánd fejedelem nemokára Pétervárra utazik s ehhez az uthoz mértéktelel reményeket fűz a szófiai udvar. E reményekről a következő információt kapta Szófiából a *Neues Wiener Journal*:

Már hónapokkal ezelőt azt tervezte a fejedelem, hogy Pétervárra utazik egy küldöttség élén, amely II. Sándor cár szófiai emlékszerőbrának ezüst mintáját vitte volna ajándékba a cárnak. Ezt az utazást azonban annak idején elhalasztották, még pedig a hivatalos megokolás szerint a szerb nemzet érzékenysége való tekintetből. A szerbek ugyanis sértsnek tekintették volna azt, ha Ferdinánd fejedelem előbb fogadta volna a cár, mint a szerb királyi párt, bár Sándor király több ízben tett kísérletet a látogatásra, de azt mind-annyiszor udvariasan visszautasították. Ferdinánd fejedelem látogatása most mégis megtörténik és ezt a körülményt Bulgária mértékadó körei döntő jellegűnek tekintik az ország helyzetére nézve.

Azt hiszik ugyanis, hogy ez a látogatás nemcsak a bolgár kölcsönrel áll összefüggésben, hanem a cár egyhiten akarja a Fírmitlan-ügyben tanusított eljárásával ütöt sebot és hozzá fog járulni ahhoz a fejedelem által rég óhajtott tervhez, hogy Bulgária királysággá proklamáltassék. Ezt a tervet a többi hatalom azután nem ellenézi.

Ez az információ inkább vágyakról, semmint várható tényekről szól. A hatalmaknak a balkáni statusquoról megállapított egyezménye nem engedi meg Törökország szuverenitásának megocsonkítását.

A francia kormányválság. Párisi távirataink közlése szerint a kormányválság mihamarabb véget fog érni, amennyiben Combes szenátorunk nemokára sikerülni fog megalakítania az új miniszteriumot. Legtöbb nehézséget okoz még folyvást, mint jeleztük volt, a pénzügyi tárca betöltése. Rouvier elvben késznek nyilatkozott a tárca elfoglalására, de előbb tudni óhajta, hogy pénzügyi programja megegyezné-e Combes többi munkatársainak a nézetével. Különösen a progressív jövedelmi adót nem támogathatja. Sarrien a neki tölajlanított tárcát azzal a kijelentéssel utasította vissza, hogy ő a parlamenten kívül óhajit működni. Mougeot elvállalta a kereskedelemi tárca, ugy-szintén André tábornok a hadügyi tárca. Delcassé még nem határozott, de nyilatkozataiból ki lehet venni, hogy hajlandó megtartani a külügyi tárca.

A képviselőház ezalatt végleg megválasztotta elnökiségét. Bourgeois elnök 503 beadott szavazattal közlül 326 szavazatot kapott; 106 szavazólap üres volt. Alelnökök lettek: Etienne, Maurice Faure, Trouillot és Guillaín.

Este a tárcák kiosztása ocljából a leendő miniszterek ujból összejöttek. Jelenleg a tárcák elosztása a következőképpen alakul:

Combes — elnökség és belügy,
Vallé — igazságügy,
Delcassé — külügy,
André tábornok — hadügy,
Marejols — tengerészet,
Chaumié — közoktatásügy,
Pelletan — közmunka,
Mougeot — földmívelés,
Trouillot — kereskedelem,
Rouvier — pénzügy,
Doumergue — gyarmat.

Balkáni kölcsönök. Munir bégi párisi török nagykövét azt a parancsot kapta, hogy jöjjön Konstantinápolyba és beszélje meg a nagyvezérrel a török államadósság egyesítésére vonatkozó tervet, mert Rouvier nem akar Konstantinápolyba jönni.

Vics szerb miniszterelnök egynebány el-barátja előtt úgy nyilatkozott, hogy a második szkupstinaí ülésnek előtt be fogja adni lemondását, ha nem sikerülne neki az új kölcsönt olyan feltételek alapján megkötni, amelyek a szkupstina többségét kielégíthetnek. Így tehát, ha a párisi bankoport kérelhetlen s engesztelhetetlen marad, akkor a közel jövőben Szerbia kormányválságot fog látni.

Az oroszországi forrongás. Pétervárról jelentik, hogy a belügyminiszterhez érkezett bizalmas jelentés szerint Közép-Oroszországban általános jűkölés van készülöben. A ipari központban a munkások titokban szervezkednek. Állítólag augusz-

tus havát választották céljuk kivitelére, amikor a katonaságot a hadgyakorlatok miatt a központba gyűjtik és a vidéki városok őrizet nélkül vannak.

A délafrikai békekötés.

London, június 6.

A felsőház megszavazta a Kitchener számára indítványozott 50,000 fontnyi dotációt és egyhangulag köszönetet szavazott a hadseregnek. Salisbury meleg elismeréssel emlékezett meg a hadsereg szolgálatáról és arra a némeleyektől hangoztatott állításra utalt, hogy jobb volna a hadsereg számára való legénységet sorozás utján összeszedni. Mi azonban, ugymond, mindig beértük azzal, hogy csapatainkat a hazaszereteté s a becslött argumentumaival nyertük meg, s ezt soha sem volt okunk megbánni. (Helyeslés.) A miniszterelnök megemlékezett azután a gyarmatok hűségéről, amelyek lehetővé tették Angliának, hogy összes ellenfelei ellenségeskedésével és rosszindulatával dacoljon és a háborút be ejezze. A világ szemében Anglia ma erősebb, mint valaha, mert a világ láthatta, hogy noha az ország teljesen meg volt fosztva csapatától, Anglia tengeri szupremáciája és nemzetközi állása elegendő volt az ország megvédésére. Anglia soha sem volt erősebb, mint a legnagyobb veszedelem napjaiban.

(Kitchener-vita.)

London, június 6.

Az alsőházban Chamberlain egy hozzá intézett kérdésre azt válaszolja, hogy a kormány nem igért kárpótlást az összes boeroknak, akiknek a háború kárt okozott, hanem csak azt ígérte, hogy segítséget nyujt azoknak, akik nem képesek a mesterségük folytatásához szükséges szerszámokat beszerezni. A lakóhelyek helyreállítására ígért támogatásban a királynak az új gyarmatokban lakó összes alattvalói fognak részesülni.

Balfour, a kincstár első lordja 50,000 fontnyi dotáció megszavazását indítványozza Kitchener számára. Kiemeli Kitchener érdemeit és azt mondja, hogy Anglia történetében kevés tábornok volt, akinek nagyobb nehézségekkel kellett megküzdenie s aki nagyobb diadalal került volna ki a küzdelemből.

Campbell-Bannerman melegen támogatja az indítványt, ellenben Dillon ellenzi. William Redmond szintén támadaja az indítványt és azt mondja, hogy Kitchenerrel azt fogja íljegyezni a történelem, hogy aszonnyok és gyermekek ellen vezet háborút.

A liberálisok és konzervatívok zajosan ellentmondának.

Mikor Redmond tovább akar beszélni, a zaj annyira növekszik, hogy lehetetlen a szónokot megérteni. Ez mintegy husz percig tartott, akkor ellogadták a vita beakasztéséről szóló indítványt. A dotációt 850 szavazattal 24 ellenében megszavazták. Ellene szavaztak a nacionalisták és néhány radikális.

Balfour a szavazás után azt indítványozza, hogy a ház fejezze ki köszönetét a tisztekek és a legénységnek. Erre a nacionalisták olyan zajt csaptak, hogy az elnök fölszólítja őket a szólásszabadság érdekében, hogy ne szakítsák félbe a szónokot.

John Redmond azt mondja, hogy a nacionalisták azért csaptak lármát, hogy tiltakozzanak a William Redmond ellen tanusított bánásmód ellen. Az ir nacionalisták erőlyes védői a szólásszabadságnak.

Balfour azután folytatja beszédét s elismeréssel nyilatkozik a katonaság magatartásáról. Megemlékezik egy gyarmati csapatok szolgálatáról és azt mondja, hogy ez a háború példul szolgálhat arra nézve, hogy mire képes a brit birodalom tisztán katonai szempontból, ha minden egyes részét az a meggyőződés hatja át, hogy az egész birodalom nagy bajban van. A köszönetet szavazó indítványt erre 382 szavazattal 42 ellenében elfogadják.

(A fegyverletétel.)

London, június 6.

Lord Kitchener jelenti Pretoriából mai kelettel: Különbözö kerületekből híril adják a biztosok, hogy tegnap 1154 ember tette le a fegyvert. A fegyverletétel után a boerok háromszoros hurpát kiáltottak a királyra. Anglia és a boerok közt a legjobb viszony van és sehol sem mutatkozik nehézség.

(Krüger és környezete.)

Köln, június 6.

Krüger környezétől, Amszterdamból érkezett tudósítások szerint Krüger megírtí embernek tartják. Az a hír, hogy népe elejtette a függetlenséget, mélyen megrendítette. Baráttól, ellenségtől egyaránt elhagyott-nak látja magát és teljességgel nincs kedve Délafrikába visszatérni. Bizonytalan az is, vajjon állandóan Német-alföldön fog-e lakni. Maga Krüger így nyilatkozott:

— Ez a legsúlyosabb csapás, amely érhetőtt. A hadműveletek mostani állapotában a boer vezérek

rendületlen kitarással kieroszakolhatták volna a függetlenséget. Nem értem a vitéz harcosok magatartását. Életet emésztben és elszárazottságban fogom befejezni.

Brüsszel, június 6.

Fisher, Wesels és Wolmarans a transvaali követség hivatalnokaival együtt a jövő héten az itteni angol követségen letesznek a hűség esküt.

Krúger és Leyds a leghatározottabban megtagadják a hűség esküt.

(Az előzőtt és visszatérő ir képviselő.)

London, június 6.

Lynch képviselő, aki a délafrikai háborúban a boerokkal harcolt s aki e miatt eddig nem merte képviselői helyét elfoglalni, Párisból azt jelentette, hogy a legközelebbi napokban Londonba érkezik. Az el-lene kiadott elfogatóparancsot valószínűleg nem fogják végrehajtani, de másrészt híre jár, hogy a képviselők nem fogják tűrni, hogy Lynch a képviselőházban helyet foglaljon.

(A német trónörökös Dél-Afrikában.)

London, június 6.

A Birmingham Post és a Liverpool Post közli, hogy Vilmos császár a trónörökös Dél-Afrikába akarja küldeni a harcolt tanulmányozása végett. A trónörökös egy nagynevű tábornok és egy tüzérszaki fogja elkísérni.

(Belga tüntetés Edvárd király ellen.)

Brüsszel, június 6.

A londoni koronázási ünnepély előestéjén a belgiumi boerbarát-egyesületek nagy ellentüntetésre készülnek Edvárd király ellen. Az összes nagyobb városokban népgyűléseket fognak tartani, ahonnan üdvözlő táviratokat fognak küldeni Krúgernek.

HIREK.

A magyar nemzethez!

Martinique nagy-océáni sziget Franciaországé, fővárosa Saint-Pierre már csak volt azé, ma már a sirvilágó: hamu és láva takarja. Egy rövid éj alatt eltemette lakosai nagy részével együtt a kitorzó tűzokádóhégy itéletnapj langtengerével.

Ha az Eg haragja zudul le fejünkre, ha a pusztító vízár rohan házainkra, kiálthatunk segítségért, de ki segíthet ott, ahol az édes Anyaföld támad ellenünk, tűzforgatagot bocsát ránk, mely a tengert is felforraltja s izzó kövek záporával poklot csinál paradicsomunkból?

Azokért, akiket a láva eltemetett, már csak könnyeinkkel adózhatunk; de akik e tűzpokolból megmenekültek, még szánalomra méltóbbak. Mindenüket elvesztették, a kereső apa odaveszett, árvákkal van tele az egész ország.

Mi, érzőszívű emberek, akik e világromlást látjuk, mit adhatunk e nyomorult hazátlanoknak? Lakhelyet, kenyértermő földet, munkaadó-műhelyt.

Mi, Magyarhon lakosai, kiknek lába alatt nem inog a Föld, akiknek a Haza boldog otthon adott, tartozunk vele Istennek, tartozunk az emberiségnek, tartozunk Franciaországnak, hogy a segédkezésben előjáruljunk.

Emlékezzünk vissza, hogy mit tett értünk a nagylelkű francia nemzet, amidőn a romboló elem által elpusztított Szeged városunk ujrafelemeléséhez fogtunk. Itt az alkalom, e nagylelkűséget hasonlóval viszonzni. Ne késsünk vele.

Aki a nyomorultaknak ád, Istennek ád, s Isten megfizet érte.

Dr. Jókai Mór.

A martiniquei katasztrófa áldozatainak segélyezésére alakult bizottság kéri a közönséget, hogy adományait Budapesti Újságírók Egyesületéhez (VIII. ker., Kerepesi-ut 17. sz.) juttassa. A bizottság diszelnökei: Vaszary Kolos, Széll Kálmán, gróf Apponyi Albert, gróf Csáky Albin, herceg Lobkowitz Rudolf, Riffault Agoston.

A segélyakciót a legmelegebb rokonszenv kíséri. Kétség sem lehet benne, hogy Jókai szavára megnyílnak a szívek és a nemzet áldozat-

készsége méltó lesz a szóhoz, melyet a költő intézett hozzá. A segély-bizottság ma ismét ülészet. Megválasztotta elnökévé még gróf Keglevich István intendáns és Nyíri Sándor ezredes a Ludoviceum parancsnokát. A ragyogó szépségű nyári ünnepély iránt a legnagyobb érdeklődés nyilvánul. Az ünnepély időpontját még nem állapíthatták meg véglegesen, de valószínűleg június 18-án vagy 20-án tartják meg. Műsorának minden egyes száma színdarab lesz. Az ünnepélyre szóló rendkívül díszes és művészi beccsel bíró meghívókat a napokban küldi szét a bizottság. Jegyekre már most elő lehet jegyezni Gerbeaud városligeti helyiségében, a Budapesti Újságírók Egyesületének (Kerepesi-ut 17.) helyiségében és a Harmonia zeneműkereskedésben.

Budapest, június 6.

— EUDAPESTI NAPLO. Május 31-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejárt méltóztatásuk a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hír. Desseffy püspök ma megérkezett Temesvárra s több napig lesz kénytelen az ágyát őrizni.

— A honvédelmi miniszter Kassán. Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter ma este leányával, báró Gerliczyvel Kassára érkezett. A pályaudvaron Clair Gyula altábornagy, honvéd kerületi parancsnok, Péchy Zsigmond főispán, Rakovszky Endre alispán, Münster Tivadar polgármester, Mihaik Béla főkapitány és nagy közönség fogadta.

— A osanádi püspök betegsége. Desseffy Sándor osanádi püspök, aki Szegeden betegnek elűdt, Temesvárra utazott, ahova ma érkezett meg. A püspök, aki még most is gyengélkedik, külön szalonkocsiban tette meg az utat.

— A szász király állapota. Sybillenorthból közlik, hogy a délután 4 órakor kiadott orvosi jelentés szerint a király a nap legnagyobb részén át jól aludt. A szív nyugtalanító tünetei eddig nem ismétlődtek. Az érverés gyors és még nem egészen szabályos.

— Az olasz külügyminiszter lovagias ügye. Rómából jelentik, hogy miután a képviselőház folyosóján kedden Prinetti külügyminiszter és az eretritai kormányzó hatásköréről szóló törvényjavaslat tárgyalására kiküldött bizottságnak két tagja: Borsarelli és Franchetti közt szóváltás támadt, a két képviselő kihívta a minisztert. A felek segédei összeültek s valószínűleg békésen egyenlített ki az ügyet, mely érthető feltűnést kelt Rómában, noha nincs politikai jelentősége.

— Finn vendégek Budapesten. Napok óta három előkelő finn uriember időzik a fővárosban, akik gróf Zichy Jenő ázsiai múzeuma megtekintésére jöttek Budapestre s most végignézik a főváros nevezetességeit. Ma meglátogatták a honvédménházat, ahol a vendégeket Szentimrey Kálmán parancsnok fogadta. N. Turkkonen, a felesége és Tammerfors nagy érdeklődéssel nézték végig a menházat és élénken figyelték a szabadságharc eseményeiről tartott előadást. A magyar nemzet éltetésével távoztak a menházból.

— A közoktatásügyi államtitkár körútja. Máramarosra táviratozzák: Zsitinszky Mihály, a közoktatásügyi miniszterium államtitkára, báró Rosner Ervin főispán látogatására s a tanintézetek megtekintésére ma délelőtti Husztról ideérkezett. A vasúti állomáson nagy közönség élén a főispán fogadta az államtitkár, aki báró Rosner Ervin kíséretében az állami és a felekezeti népiskolákat, az állami felsőbb leányiskolákat az ev. ref. lyceumot és a jogakadémiát, a kegyesrendiek aligmásterét s az állami tanítóképző-intézetet megtekintette. Ezután a hatóságos és testületi tisztelgését fogadta a vármegyeház disztermében. Dében báró Rosner Ervin főispán fényes disztribút adott, amelyen Nyegre László és Lator Sándor országgyűlési képviselő, az egyházi és polgári hatóságok fejei s a tanintézetek igazgatói vettek részt. A főispán lelkes szavakban köszöntötte fel az államtitkár, aki a főispánt s nejét, Forgách Klótid grófnőt ismerte poharát. Balogh Mihály püspöki külhelynök a főispánnal édesatyját, özvegy gróf Forgács Antalét és nővérét, özvegy Rosty né Fogách Helén grófnőt köszöntötte fel.

— Kitüntetés. Szép kitüntetés érte dr. K. Lippich Elek miniszteri osztálytanácsost, a közoktatási miniszterium művészeti osztályának jeles vezetőjét. A művészetek fejlesztése körül szerzett érdemei elismerésül II. Luitpold bajor régensherceg a Szent-Mihály-rend középkeresztjével tüntette ki. A bajor hivatalos lap tegnapi száma közli az érdekes kitüntetésről szóló okmányt.

— A sah utliköltsége. Berlinből jelenti egy távirat, hogy a persza sah berlini tartózkodása idejére egy ottani bankhához 3 millió márkát utalványoztak a sah számára. Ezt a rengeteg összeget a sah elég

tisztességesen használja fel. Mint egy párisi táviratunk jelenti a martiniquei katasztrófa áldozatai javára 10.000 frankot adományozott.

— Ebéd a hadtestparancsnoknál. Herceg Lobkowitz Rudolf hadtestparancsnok és neje ma este ebédet adtak, amelyre hivatalosok voltak: gróf Goluchowski Agenor közös külügyminiszter, Kállay Béni közös pénzügyminiszter, báró Kriehammer Ödön lovassági tábornok közös hadügyminiszter, báró Chlumecky János, lovag Zaleski Fülöp, gróf Soborn born Frigyes, az osztrák legfőbb közigazgatási bíróság elnöke, gróf Vetter von der Lilie Felix, gróf Merveidt Ferenc, lovag Jaworski Apollinar, gróf Thun-Salm Oswald, báró De Fin Nándor, báró Zwiedinek Gyula követ, gróf Montecuccoli Miksa, báró Spaun Hermann tengerenagy és Baernreither József.

— A Szigetvár Hollandiában. Hágából jelenti egy táviratunk, hogy Kuyper miniszterelnök ma ebédet adott a Szigetvár hadihaió tisztjei tiszteletére. Az ebéden jelen volt a külügyminiszter, a hadügyminiszter és a gyarmatügyminiszter.

— A Magyarországi Hirlaplók Nyugdíjintézetének elnöke, dr. Falk Miksa ma a következő levelet kapta:

Méltóságos elnök ur! Mélyen tisztelt barátom! A Magyarországi Hirlaplók Nyugdíjintézte azzal, hogy kebelébe fogadta a Vidéki Hirlaplók Egyesületét által kreált nyugdíjalapot is, ádásos működését oly nagy mértékben terjeszti ki, most már tényleg az egész hirlapírói karra, hogy hálával és elismeréssel lehetünk mindnyájan a bőcs vezetéseket élvező intézet irányában. Hogy kartsaim, a nyugdíjintézet és hozzád való ragaszkodásomnak kifejezést adjak, ebből az alkalomból is tisztelettel értesítelek, hogy a Magyarországi Hirlaplók Nyugdíjintézetébe mint alapító tag önként beletértem és arra kérek, hogy az erre a célra idemellékeltem négyezer koronányi összeget elfogadni és rendelkezésének helyére juttatni kegyeskedjél. Kitűnő tisztelettel: Rakosi Jenő.

— A Lenau-émlék ügye. A csatádi Lenau-émlék sokat emlegetett ügyében beavatott helyről kapjuk a következő sorokat: A csatádi intelligencia, amely a Lenau-émlék létesítésének eszméjét megpendítette s annak végrehajtásán fáradozik, teljesen távol áll még a gyanútól is azon feltevésnek, mintha ez alkalommal a nagyméret konkolohintőknek akarna módot nyújtani a magyarság elleni tüntetésre. Az emlék létesítésével a község csak nagynevű fiának méltó emléket akarja megfizetni, kinek lelkeben — daóra hogy elszárazott közülünk — törőhetetlen nyomot hagyott a mi édes időnk képe, a minek szép verseiben annyi izben méltó kifejezést is adott. Az emlék létesítése éppen hazánk iránt tanúsított állandó szeretetének halála akar lenni. Annál inkább indokolt, hogy egy nagynevű költőt, aki sajunk és időnk iránt tanúsított szeretete mellett még itt is született: emlékének megőrkítésével tiszteljenek meg. Hogy pedig maga a szobor-bizottság is azon van hogy tündetőleg szembe nézzen mindazokkal, akik tiszta ólmi intenciójál félremagyarázva, az ünnepély keretében esetleg nemzetiségi megnyilatkozásokat akarnak becsapni: eléggé jellemzi az, hogy az ünnepélyre az országnak kiváló társadalmi és irodalmi köreit is meghívta s a Himnuszsal fogja azt megnyitni. Hadd lássák azok, akik a széthuzás áldatlan politikáját üzik, hogy a bánati németajku polgárok érzésben és gondolatban egygyé forrtak a magyarral s ennek ez alkalommal is tündetőleg kifejezést lagnak adni. Ily körülmények között a csatádi Lenau-émlék ügyét kell hogy a magyarság általános rokonszenvvel kísérsje s ezáltal lényesen beigazolja azt, hogy ott nincs és nem is lesz tere a nemzetiségi törekvések áldatlan munkájának.

— Osztrák kéme Oroszországban. A Lembergri Novy Glas — mint tudósítónk Lembergől táviratozza — mai számában azt a szenzációs hírt közli, hogy egy szűkevény osendör, akit a katonai hatóság kézrekerített, azt vallotta, hogy Kievdn több osztrák tiszt és altiszt kémzolajlatot teljesít. Az illető kéme külön kémkedési osztályt alkotnak. A osendört szembesítették a kémkedésért elítált Zalevskivel, aki megerősítette a osendör vallomását.

— Köszönetnyilvánítás. Herczeg János, az élete tavaszán elhunyt költőnek édesanyja (Nagy-Szécsén) ez uton mond köszönetet ama tőmérdek jó embernek, aki nagy gyászában részvevő sorával főkiserete.

— A honvédszázrok diadala Bécsben. A lo-vaeünnepély, amely a múlt napokban folyt le Bécsben ó jellege és az udvar jelenlétében, lényesen végződött honvéd-huszárjaink részére. Gróf Lubenszky kapitány, Tomka főhadnagy, Ghyczy főhadnagy, Vargyas hadnagy, Farkas főhadnagy, Prónay főhadnagy és Keresztes hadnagy voltak győztesek. Gratulálunk.

— Rendőrségi áthelyezések. A belügyminiszter Saly Károly rendőrtanácsost a II. kerületi és Almássy György rendőrkapitányt a X. kerületi kapitányseg vezetővel bizta meg. A hivatalok kölcsönös átadása, illetve átvétele ó hó 15-én történik meg.

Kajlinger ur jelentése. *Kajlinger ur*, aki, sajnos, még mindig igazgatója Budapest székésváros vízvezetékének, ma jelentést adott ki, holott az volna a kötelessége, hogy tiszta vizet adjon. Nem hiszszük, hogy bárki is kíváncsi volna Budapesten a Kajlinger ur áprilisi havi jelentésére; ellenben hétszáz ezer ember szomjuhoz egy kis tiszta, friss víz. Megdöbbentő anakronizmus ez az áprilisi hónapról júniusban kiadott jelentés, amely azt mondja, hogy a vízvezeték rendben működik. Epp oly megdöbbentő, mint a főváros tanácsának a flegmája, amely megtűrt, hogy Kajlinger ur a hivatalában maradjon a tegnapi védekezése után. Ez a védekezés ugyanis a legszűgyentesebb beismerés, a melynek alapján egy kellőképpen intelligens és kötelességtudó magisztrátus a vízvezetési igazgatót nyomban felfüggesztette volna.

Az igazgató ur ugyanis beismerte, hogy a vizet az a piszok rontotta meg, amely a csövekben lerakódott. Hát szabad a piszoknak így felgyűlnie azokban a csövekben? Szeretnők tudni, mire való a drágán fizetett igazgató és hivatalnok- és szolgálat, ha még csak tisztán sem tartják a csöveket? Mennyi piszoknak kellett abban a csőhálózatban felhalmozódnia és mennyi piszok lehet felhalmozva abban a hivatalban, amely annyi piszokot zavartalanul felhalmozódnia engedett? A polgármester ma ismét magához hívatta Kajlinger urat és újra elmondatta magának, hogy a télen nagyobb volt a rozsdaképződés, kisebb volt a víz sebessége, most meg kisebb a rozsdaképződés, de nagyobb a víz sebessége. És végighallgatva ezt a cinikus számárságot, felhívta a vízvezetési igazgatót, hogy tegyen irásos jelentést és kiiratta az esti újságokba, hogy a jelentés beérkezése után a legszigorúbb vizsgálatot indítja meg. És a polgármester ur ezek után nyilván nem is sejtji, hogy mily hajmeresztő komikum van ebben az eljárásban. Az egész főváros tiszta vízre szomjazik és ő irásos jelentést kér és azután szigorú vizsgálatot ígér. Nem jelentés kell, hanem víz, nem szigorú vizsgálat, hanem szigorú és okos intézkedés, hogy a főváros lakossága rögtön kapjon tiszta vizet. Gyalázat, hogy három nap alatt nem tudtak segíteni ezen az állapoton és még felháborító is, meg neveléséges is, hogy még mindig csak a jelentésnek vannak. Hiszen nem is szólva arról a borzalomról, hogy most hirtelen egy járvány talán kiütni ebben a forró és piszkos városban, kinevet bennünket az egész világ, ha híre megy ennek a szármalms tehetetlenségnek. Hiszen itt megáll az embernek az esze. Mihelyt valami baj van, azonnal elveszti a fejét az egész városban. Ilyenkor úgy fest a helyzet, mintha ezt a várost nem is adminisztrálnák, hanem az csak úgy az Ursten kegyelméből adminisztrálnának. Itt van ni, a Kajlinger ur tegnapi jelentése, amely egyenesen az Urstenre tojja a felelősséget, mert hamarabb küldte ránk a nyarat, mint a vízvezetési igazgató ur óhajtotta volna. Minthogy pedig az Ursten fölött a tanácsnak nincs fegyelmi hatósága, tehát a *legszigorúbb vizsgálatnak* végre is az lesz az eredménye, hogy senki sem hibás. A község pedig — ugy-e, Kajlinger ur? — tegyen úgy, mint az a koldus, akinek az uri kisasszony azt mondta, hogy ha nincs kenyere, egyék kalácsot: ha nincs víze, igyék pezsgőt.

Ez ügyben a terézvárosi törvényhatósági bizottsági tagok ma a Terézvárosi Kaszinóban látogatott értekezletet tartottak, amelyen beható tanácskozás után elhatározták, hogy a fővárosi vízmérisia ügyében az eszardai közgyűlés elé a következő sürgős indítványt terjesztik:

Határozati javaslat: A törvényhatósági bizottság kimondja

1. hogy azok a gyakori zavarok, melyek a fővárosnak vízzel ellátásában előfordulnak, a legsúlyosabb agrgályokat keltik a törvényhatósági bizottságban a fővárosi vízvezetéknek kezelése iránt;
  2. hogy azon magyarázatokat, melyeket a vízvezetési vezetőség a zavarok okai tárgyában, ugy a legutóbbi esetben, valamint a korábbi esetek legnagyobb részében adott, kielégítőeknek és megnyugtatóknak nem találja és hogy súlyos gyanuokat lát aziránt, hogy a vízvezetési illetékes vezetőségre nézve az 1886. évi XXII. törvényeink 1. § a) pontjának esete torog jenn.
  3. ennek folytán felhívja a törvényhatósági bizottság közgyűlése a polgármester urat, hogy a fővárosi vízvezetési művek kezelése, valamint a gyakori zavarok okai tárgyában a legszigorúbb vizsgálatot megeintés és erről, valamint a legutóbbi zavarok elhárítása érdekében tett intézkedéséről szóló jelentésével és a további zavarok megelőzésére irányuló javaslatát mielőbb terjeszse elő;
  4. végül az 1866. évi XXIII. törvényeink 2. §-a alapján utasítja a polgármestert, hogy a vízvezetési igazgatósága ellen a hivatkozott törvény 1. §-a a) pontjában foglalt fegyelmi ok miatt a tegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot rendelje el.
- Ezen indítvány tárgyalására a sürgősség kimondását kérjük.

Jogszigorítók mozgalmá. A jogszigorítók országos mozgalmat indítanak, hogy a szigoriatokat ne csak egyszer lebeszen ismételni az elbukottaknak. Az ügyvédi kamarához ez irányban kérvénnyel fordultak a mozgalom vezetői.

Zempléni P. Gyula halála. A magyar újságírásnak halottja van, egyik régi kiváló, munkás tagja dőtt ki a sorból: *Zempléni P. Gyula* ma reggel hosszasan szenvedés után meghalt. Az elhunyt kiváló műveltsége, lelkiismeretes és szorgalmas munkája révén előkelő helyet biztosított magának a magyar újságírók között. Tályán született az elhunyt 1856 július 28-án s a kassai premontréi gimnáziumot s ugyanott a jogakadémiát elvégezve, hirlapíró lett. Nyelvismeretei a fordítás felé tereltek s egész könyvtárát ültette át irodalmunkba a legjobb francia, angol, olasz és német regényeknek, valamint a filozófiai és népszerűen tudományos munkáknak. Eddig megjelent ifjúsági iratainak száma mintegy negyvenre rug. Nyolc éven át segédszerkesztője, majd szerkesztője volt a *Magyar Ifjúság* című ifjúsági hetilapnak, öt éven át pedig segédszerkesztője a Révai-testvérek *Regényvilágának*. Hirlapírói működését a Kassán megjelent Felvidéki Közlönyvel kezdte meg. 1878. óta azonban állandóan Budapesten volt, mely idő alatt több nagy lapnak a belső munkatársa.

Halála mindenféle mély részvétet keltett. Az Újságírók Egyesülete, melynek megalakulása óta buzgó tisztviselője volt, saját költségén temetteti el az elhunytat. Az egyesület a gyászbeszéd alkalmából külön gyászjelentést adott ki, mely a következő:

A Budapesti Újságírók Egyesülete mely megrendüléssel tudatja, hogy a magyar sajtó régi, érdemes munkása, *Zempléni P. Gyula*, a Magyar Hirlap belső dolgozójárta, s Budapesti Újságírók Egyesületének pénztárosa, 1902. június 6-ikán hajnalban, negyvenöt éves korában elhunyt. A megboldogult pályafutása kiemelkedés és példaadó munkásságban folyt le. Több mint két évtizede ritka nemes buzgósággal és lelkiismeretességgel végezte a hirlapírás nehéz kötelességeit. Csüggedést nem ismerő lelkis kitarással küzdött mindvégig az első csatasorban. Most kidőlt a küzdők sorából, pályatársai igaz szomorúságára. Emlékét halás kegyelettel zárjuk szívünkbe. Temetése 1902. június hó 8-ikán, délután 4 órákor megy végbe a VIII. Népsszínház-utca 59. szám alatti gyászházban. Lelkiüdvéért az engesztelő gyászmisét 1902. június hó 9-én, délelőtt 10 órákor mutatják be az Urnak a józsefvárosi plébánia-templomban. Aldás és béke lengjen porai felett! Budapest, 1902. június hó 6-án. A *Budapesti Újságírók Egyesülete*.

Az özvegy a következő gyászjelentést teszi közzé:

Győtrelnes szívvel adom tudtára minden jó embernek, hogy szegény jó uram, az életem hűséges társa, *Zempléni Pál Gyula* hirlapíró, hosszú, kínos szenvedés után, életének 45-ik, házasságának 16-ik évében, 1902. június 6-án reggeli háromnegyed 8 órákor az Urban eszenderült. Temetése vasárnap délután 4 órákor lesz a gyászházban (VIII. kerület, Népsszínház-utca 59.) Az engesztelő gyászmisze 1. hó június 9-én, délelőtt 10 órákor lesz a józsefvárosi plébánia-templomban. Özv. *Zempléni Pál Gyuláné*, született *Elek Irma*. A sok jó rokon és jóbarát mind velem siratja a drága megboldogultat!

Kaszinói affér. Napok óta beszélnek kaszinói körökben egy kínos és kényes afférről, amely most már a nagy nyilvánosság elé is kipattant. Szó van egy fiatal magnásról, aki egyszersmind országgyűlési képviselő is és akinek kigolyóztatása iránt indítványt adtak be egy Nemzeti Kaszinóban, mint a Park-Klubban. Az ügy érdemleges része röviden a következő: Gróf *Berchtold Miklós* 100, mondó száz forintot követelt gróf *Forgách* Antaltól, azzal a megokolással, hogy ezt az összeget neki készpénzben kölcsönadta. Gróf *Forgách* Antal megtagadta az összeg megfizetését, azzal a kijelentéssel, hogy nem adósa gróf *Berchtold Miklósnak*. Ez utóbbi erre egyszerűen bepörülte a száz forint erejéig gróf *Forgách* Antal. A sommas pör tárgyalásán a bíróság esküvel kínálta meg gróf *Forgách*ot, aki meg is esküdött arra, hogy nem tartozik a száz forinttal, mire a bíróság a folperest követeléseivel elutasította. Innen kezdődnek az ügy bonyodalmái. Gróf *Forgách* ellen mindenekelőtt íőjelentést tettek a katonai becsületbíróságnak, amely a őljelentéssel foglalkozván, csaknem egyhangulag felmentette gróf *Forgách*ot. Ugyanez alkalommal kigolyózási indítvány tetteit a gróf ellen egy a Nemzeti Kaszinónál, mint a Park-Klubnál. A gróf a katonai becsületbíróság teljesen rehabilitáló ítélete után nem tartotta szükségesnek a két kaszinó állásfoglalását bevárni s a választmányokhoz intézett levelében mind a kettőből kilépett. Ezt a kijelentését a Park-Klub tudomásul vette, a Nemzeti Kaszinó ellenben az ügy megvizsgálására háromtagú bizottságot küldött ki. A bizottság, melynek tagjai: gróf *Andrássy* Tivadár, gróf *Nádasdy* Ferenc és *Halassy* Pál tábornok, tegnap este kezdett az ügy megvizsgálásához és határozatát a Kaszinó választmányára elő jogja terjeszteni. Ugy parlamenti, mint kaszinói körökben nagy érdeklődéssel várják a bonyolult ügy megoldását.

Iskolatársnők találkozója. *Lukács* Aranka főlkéri a vadász-utcai polgári leányiskola 1896-97. évben végzett nővékeit, hogy folyó hó 11-én délután 4 órákor az iskolaépületben megjelenjenek.

Névy László utódja. *Szuppán* Vilmos felsőbb leányiskolai igazgatónak és miniszteri biztosnak meghívása a budapesti kereskedelmi akadémia igazgatói állására a nap tanügyi szenációja. Sokan törték magukat e lényesen dotált előkelő állás után, de *Szuppán* Vilmos nem volt a körrelmek között és ezért megválasztása mindenkit meglepett. De ez a meglepetés általános meglepődéssel találkozik. *Szuppán* Vilmos nevét tanügyi körökben már régóta tisztelik. A társadalom szélesebb köreiben azóta ismerik, amióta átvette a budapesti állami felsőbb leányiskola igazgatását és a vidéki állami felsőbb leányiskolák iőügyeletét. E hivatalában nyolc év alatt nagyot és szépet alkotott. A budapesti iskolát mintantézeté tette és magas színvonalra emelte. Tanártsári és növendéki szeretik, a szülők a legnagyobb elismeréssel szólnak róla. A vidéki iskolák szintén nagy belső és külső átalakuláson mentek keresztül iőügyelete alatt és távozása ebből a körből nagy veszteség a felsőbb leányiskolák ügyére nézve. Ezen a téren bebizonyított nagy szervező képessége és sikerei irányították reá a kereskedelmi akadémia vezérő bizottságának ügyelmét, mely őt felszólította az igazgatói állás elfogadására. Az új igazgató, dacára annak, hogy eddigre nem szolgált kereskedelmi iskolában, nem utonc ezán a téren. Annak idején a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumban hét évig a kereskedelmi szakoktatásnak referense volt és ismétlenül ki volt küldve kereskedelmi iskolai érettségi vizsgálatok vezetésére. Mint az országos közoktatási tanács előadója, éveken át végezte a kereskedelmi iskolák érettségi vizsgálati ügyiratainak átvizsgálását; tévkeny részt vett ezen iskolák szervezetének és tantervének megállapításában. A keleti kereskedelmi tanfolyam szervezésében mint előadó közreműködött a boldogult Szathmáry miniszteri tanácsos és Vámbéry Arminnal együtt.

Vihar és jég. *Nagy-Szőllősről* táviratozzák: Ma délben 12 óráról 1 óráig iszonyu orkántól kísért jégvihar volt, amely sok házatól messze elhordott és évszázados fákat tövestől kidöntött. A terményeket, különösen a szőlőt mindenütt teljesen megsemmisítette a vihar; a gyümölcsök is csupaszon állanak. A vihar olyan volt, hogy még a vasuti kocsikat is lesöpörte a pályatezőrl és összezuzta.

Halálozás. *Székely* Nándor hirlapíró, az *Alkotmány* belső munkatársa, az éjszaka a Ferenc József kereskedelmi kórházban 30 éves korában meghalt. A korán elhunyt fiatal újságíró jeles munkása volt a magyar sajtónak. Mostanig tanult és dolgozott, de a betegség — a tüdővész — kitűtötte kezéből a tollat, mielőtt még tehetségét érvényesíthette volna. *Székely* Nándor Székes-ehérváron született 1872-ben s a zirczi ciszteritákknak volt öt évig növendéke. Nem ordináltatta magát, hanem a bősésszeti pályára lépett s ezt befejezve, lett hirlapíróvá. Öt évig dolgozott sokat igérő buzgósággal a kritika és esztétika terén hivatalos szolgálatában, míg most elragadta a halál. Temetése iránt a Budapesti Újságírók Egyesülete intézkedik.

Dr. Gebhardt József ügyvéd, fővárosi bizottsági tag ma reggel rövid szenvedés után meghalt Budapesten. Az elhunyt hatvanöt éves volt s halálát tüdőgyulladás okozta. A halottat szombaton délután öt órákor fogják beszentelni a kerpesi-uti temetőben s onnan vizsiki örök nyugalomra a családi sírba.

Vasvári Antal temesvári posta- és táviratfelügyelőt, ma délben hivatalában szélhűdés érte és nyomban meghalt.

A lemergi zavargások epilógusa. *Lemberg*ben a hadtestparancsnokság hivatalosban megállapította, hogy mennyi kárt okozott a sztrájk-zavargás katonában és lóban. E kimutatás szerint a hétőzi zavargás alkalmával a huszarak közül sokan megsérültek; a rendőrök közül ketten *veszedelmes*, negyvenen pedig könnyebb sebet kaptak. A huszarak közül tizenegyen sérültek meg, ketten *veszedelmes* és kilencen könnyen; az a huszár, aki kődobás következtében lováról lebukott s akit aztán a tömeg bántalmazott, *halálal vívdók*. Nagyon sok ló is megsérült; *harminchárom ló egészen hasznavehetetlen lett. A katonák összesen huszonhét lövést tettek, tizenhatet sortűzben, tizet pedig egyenkint.*

Házasság. *Goldstein* Lajos folyó hó 15-én vezet iőltárhoz a miskolci zsidó templomban *Kohn* Annuska kisasszonyt.

A Humbert-ügy. A Humbert-családnak egyetlenegy tagja van, aki nem szűkött meg. Ez az egy *Daurignac* Lajos, Humbertné asszony *Joce*. *Daurignac* urat, amár nem volt valami különös szerepe a nénye családsában, mégis letartóztaták. *Daurignac* Lajosnak mindössze az a bűne, hogy egy fiktív összeg jegyzésével ő is résztvett a *Rente* *Viagère* alapításában.

A vizsgálat kellemeden dolgokat derített ki *Jacquin* volt államtanácsosról is, aki Humbertné hugát, *Daurignac* Mária kisasszonyt feleségül akarja venni. *Jacquin* a személyi ügyek előadója volt az igazságügyminiszteriumban s befolyásával segítette és buzdította azokat a bírákat, akik Humbertné mal-mára hajtották a vizet.

Párisból táviratozzák nekünk, hogy a vizsgálóbíró ma kinnalgtatta Humbertnének Tuniszból *Párisba* hozott ücsesét. A vallatás kiderítette, hogy éppenszég-

gel semmi tudomása sem volt néjének világraszóló színhásmo-kodásairól és már is szabadon boesattották.

— **A Heidlberg-gyár lángokban.** Tüzoltókcsik vágatnak a késő éjszakában a Ferencvárosba, vörös fényzőző világitja meg a vidéket s a megelővenedített utcan rohanó emberek kiáltják: — *Eg a Heidlberg-gyár!*

A veszedelmek éjszaka két órakor támadt. A Külső-Soroksári-ut 52. szám alatt levő Heidlberg-féle vegyészeti gyár szublimát-osztálya — eddig még ki nem derített okból — fölrobant és a hirtelen támadt tűz nagy veszedelemben sodorta nemcsak a gyártelepet, de az egész vidéket is. A főváros minden kerületéből érkeznek a tűzoltók, a pusztító elemet azonban nem tudják megfékezni. Hajnali három órakor, mikor e sorokt írjuk, a gyárnak már hat épülete áll lángban. Egy épületrész, amelyben óriási kátrányhordó van, fölrobant és közvetlen veszedelem fenyegeti a benzinos-osztályt. A telepen mindeddig semmi szerencsétlenség sem történt, de újabb robbanás veszedelme minden pillanatban fenyeget. A lángban álló gyárban két hónappal ezelőtt napokig tartó tűz pusztított.

— **Tihany báróné letartóztatása.** Tihany báróné, Freyler Irma ügyében az éjszaka fordulást állott be; a szélhámos asszonyt — mint Sopronból jelentik — letartóztatta dr. Nessel rendőrkapitány s még az éjszaka átadta Fischer királyi ügyésznek. Ügyében a vizsgálatot Elő Ferenc vizsgálóbíró vezeti. Freyler Irma Bécsből való szökése után május 10-én Sopronban telepedett le. Ott azt mondta, hogy Tihany Demeter vasmezei földbírtokos özvegye. Sokáig élt Párisban, ahol, hír szerint, másodszor is férjhez ment Mannon Dimitrievics romániai ügyvivőhöz. Sopronban a Stigler-vilában lakott a szép asszony s ott tartóztatták le, mert tegnap késő este megérkezett Bécsből az elogatási parancs. Az eset természetesen nagy feltűnést keltett a városban, ahol a titokzatos szép asszonynak sok bámulója volt. Már hetek óta gyanus szemmel nézték. Nagy cselsége és maga is irraciónial beszélt s azt hitték, hogy az idegen Humbertné huga, Dawignac Mária.

Freyler Irmának rendkívüli kalandos és bűnös múltja van. Gróf Széchenyi egyik uradalmi tisztviselőjének a leánya. Közszegen született s most huszonkilenc esztendő. Süldő leánykorában olhagyta szülei házat s titokban Budapestre szökött. A fővárosban Földessy Irma néven szerepelt s egyszerre két urnak lett a kedvese.

Ebben az időben jutott be Freyler Földessy Irma a Népszínház női karába. A szép leány ugy feltűnő szépségével, mint intelligenciájával egész udvart vonzott maga köré s a színházi habitűk valóságilag rajongtak érte. Amde Földessy Irma hű maradt az ő két udvarlójához s ezen a révén sokat szerepelt a neve egy szenzációs sikkasztási ügygel kapcsolatban.

Földessy Irma egyik udvarlója ugyanis nem más volt, mint az öngyilkossá lett Pütsich, az első hazai takarékpénztár igazgatója, aki tudvalegőleg közel egy millió forintot sikkasztott el a takarékpénztártól. Pütsich Vác közelében fényes villát rendezett be, ahol valóságos bacchanaliákat rendezett időnként. Ezekre a mulatságokra külön vonatok vitték ki a fővárosból a férfi-vendégeket s a társaságnak központja mindig a szép Földessy Irma, a népszínházi kardalosnő volt, akit a Népszínház akkori csendes társa Pütsich elhalmazott minden szépele és jóval, amit csak megkívánt. A viszony azonban nem tartott sokáig, mert Pütsich megtudta, hogy a szép Irma megcsalja őt a saját fiával, akivel való viszonyából egy kis fia is született Földessy Irmának.

Egyidőre letűnt a Népszínház és az élet színpadáról Földessy Irma, majd ismét sokat emlegették a nevét amikor egy magyar hercegi család egyik fiatal fiát fogta jelenlétében öngyilkossági komédiát játszott el. Hamarosan kitűnt, hogy Földessy Irmának eszé-geában sem volt meghalni, de a komédia következtében hercegi udvarlóját is elvesztette.

Ekkor a bretilre lépett a könnyűvére leány s előbb Budapesten az akkori Somossy Orfeumban lépett fel, majd pedig külföldre került. Gróf Sztárayné néven Bukarestben énekelte, majd a török Sztárayban tűnt föl szépségével és könnyelmű életével. Itt már mint *Melitta grófnő* énekelte és táncolt. Egy évvel később ismét Bukarestben vendégszerelt. Jó barátságot kötött a Budapesten annyira ismert *Karola Cecilia* orfeuménekesnővel, aki azonban drágán fizette meg a vele való ismeretséget. Freyler Irma ugyanis *elopta az ékszerait*. A tolvaj nőt letartóztatták s elítélték.

Amikor kiszabadult a börtönből, Lembergben ültöt tanyát. Ott egyszerre két kedvese volt: egy katonatiszt és egy petroleumbánya-tulajdonos. Azzal a komédiával fűzte őket magához, hogy többször öngyilkos kísérletet követett el. Persze mindig óvatossan, nehogy kárt tegyen magában. Lemberg szerepe után két évvel ezelőtt Bécsbe költözött, ahol csalást és váltohamisítást követett el, amelyért most meggyűlt a baja.

Tegnap este felé érkezett a bécsi Landesgericht távirati megkeresése Sopronba, dr. Nessel főkapitányhoz, hogy tartóztassa le a szép asszonyt. A főkapitány eleget tett a megkeresésnek s az ügyész-ség fogházába szállította az érdekes foglyot. Tihany Irma a fogház előtt erőltetett vídamsággal ugrott le a kocsi-ról és utközben bevallotta kísérletének, hogy csak azért sikerült az elogatás, mert a pénze elfogyott. Cellájába egy nőbrat helyezték, hogy ne maradjon

felügyelet nélkül. A vizsgálóbíró a nap folyamán ismételtén kihallgatta. Tihany Irma bevallotta, hogy *sohasem volt férjül* és Freyler családai nevét hatóságai engedélylyel magyarosította Tihanyira. Freyler Irmát nem szolgálatták ki Ausztriának, mert magyar állampolgár. Egyelőre vizsgálati fogságban marad.

— **A vizméséria.** Az ötvárosi vízvezetékéből származó víz ingatlanúsága következtében a közönség érdeklődése a legnagyobb mértékben az ásványvizek felé fordult. Ezek közt a *Mohai Agnesforrás* vize kétségtelenül a legkedveltebb, mert gazdag szén-sav- és ásványtartalmú következtében különösen üdítőleg hat, miert is használata nagyon ajánlatos.

— **Vakok hangversenye.** Az örökös sültés-ében szenvedők érdekében rendez hangversenyt a vakokat gyámoltó országos egylet. A hangverseny jövedelméből a vak zenészek otthonának alapját óhajtja megteremtő. A hangverseny, amelyen a vakok is érdekes műsorral vesznek részt, e hónap 14-ikén este 8 órakor lesz a Royal diszteremben. Jegyek a vakok boltjaiban, a Király-utca 72. szám és a Kaplony-utca 1. szám alatt kaphatók.

A madárklinikán.

— **Jelenet.** —

(Történik az Öhler-féle erzsébet-kerület állatklinikáján, amely kisebb állatok számára most nyílt meg, s e nemből nálunk az első intézmény.)

A kanári: Jónapot. Be lehet menni a doktor urhoz?

Az őrtálló papagály: Most vannak nála. Tessék helyet foglalni a várópálcóikán.

A kanári (felrepül a pálcára): Köszönöm.

Egy kutyus (bejön és nyitva hagyja az ajtót): Mondja maga, zöld madár, be lehet menni a doktorhoz?

A papagály: Nem. Tessék helyet foglalni a váró-vackon.

A kutyus: Köszönöm. (Megszagolja a vackot, majd elnyújtózik rajta.)

A kanári: Jónapot, kutyu ur.

A kutyus: Úv, kanári kisasszony... vagy pardon... talán már asszony?

A kanári: Óh, özvegy vagyok.

A kutyus: Bocsanat. Tehát asszonyom, csak nincs valami komoly baj?

A kanári: Tudja, afféle női gyöngesség. Nagyon gyenge szervezeti vagyok. Tavalyelőtt Mandi fiam után betegeskedtem, az idén meg Pipi után.

A kutyus: Hja, önkö madarak sokkal gyöngébbek, mint mi, kutyák. Ennekem gyomor-bajom van. Unom az egész világot. Hogy ne mondjam: neurasthénikus, sőt hipokondriás vagyok. Világot kellene látnom. Utazni, utazni... Az ember folyton ugyan-azokat a széklábakat látja és ugyanazokat a cipőket szagolja.

A kanári: Én is ideges vagyok s az orvos azt mondja, hogy ez ideges anémia. Tavaly végigcsináltam egy spenótkurát, de nem használt. Pedig a spenótban sok a vas tartalom. Az orvosok buták.

A kutyus: Mind buták. Nem tudnak semmit.

A kanári: Na örülök, hogy ebben megegyezünk. Mit csinál kedves gazdája?

A kutyus: Bécsben van a lóversenyen. Aprópó, mit szól Llubár győzelméhez? Harminc csirkecsontot vesztettem Hazafán.

A kanári: Én a pátzra szoktam játszani, de most megítem Llubárt siegre. Négyszáz kendermagot nyertem rajta.

A kutyus: Én jó tippeket szoktam kapni egy kutyától, amelyik minden versenyistállóba beszagol és kitűnően ismeri a lovak lábait.

A kanári: Mit szól a rossz vízhez?

A kutyus: Nekem, őszintén szólva, mindegy. De mit igyanak az emberek?

A kanári: Nekem nem mindegy. Én ma meg-fürdöttem és egészen barna lettem. De azt mondják, ez a rozsdától van, a vas pedig jót tesz nekem.

A kutyus: Jó doktor ez a doktor?

A kanári: Kötűnő. Nemosak nagyon érti a dol-gát, de előzékeny is. Ugy beszél az emberrel, hogy öröm hozzá jönni.

A kutyus: Nem rug oldalba senkit?

A kanári: Engem nem rugott. Talán őnt meg fogja rugni.

A kutyus: Na, ki is harapok egy fontot a vádlijából.

A kanári: Nem lehet. Bádognadrágja van. Eppen a kutyák miatt.

A kutyus: Hogyan? Hát már mások is meg-harapták.

A kanári: Nem. Hanem... (lesüti a szemét.)

A kutyus: Annál én sokkal jobb nevelésű állat vagyok. Én, kérem... .

A papagály: Kanári asszony, önön a sor. Azon a kis lyukon tessék berepülni.

A kanári: Isten önnel, kutyu ur. (Ezerpül a doktorhoz. Az ajtón kaparás hallatszik.)

A papagály: Ki az? (Kiszól): Hja, egy maoska? Soha! (Kiszól): A doktor ur nincs itthon.

A maoska: Mindig ezt mondják!

A papagály: És különben is egy kutyu van itt! (A maoska elrohan.)

A kutyus: Ha ide egy maoskát beereszt, leharapom a fejét.

A papagály: Maoskát? Soha.

A kutyus: Az már más.

A papagály: Kutyu ur, önön a sor. (A kutyus bemegy az orvoshoz és ismét nyitva hagyja az ajtót.)

A kutyus (visszszól): Mondja csak... nem ismerem én magát valahonnan? Nem maga az a híres antisemita... .

A papagály: Én? Ezzel az orral?

—o—

SZÍNHÁZ, ZENE

— **Magyar Színház.** (Bemutató-előadása.) Kapuzárás előtt még egy habotázásról hangos premierje volt ma este a Magyar Színháznak. A darab, A postásfiú és a huga, melynek a színház ezt az évadvég-i sikert köszönheti, magyar származású bécsi szerzőnek, Buchbinder Bernátnak a műve, aki nem találtá ugyan fel a színházi puskaport, de jól tudja, hogy hol lehet megtalálni — más darabokban. Előszedi a finom kis Denise de Flavigny s népiesen átgurru, megteszi egy postásfiú hugának; a kis Nebánsvirág így is nagyon kedves és bájos s benne is lóg az „isteni szikra”. Komorna-minőségében szolgál egy operett-primadonnánál, s mikor a „star” valamelyes szeszélyből lemondja az előadást, beugrik helyette. A „star”-nak egy báró-imádója van, aki a bemutatón botrányt szervez s ezzel benne vagyunk az ös-régi, de annál elpusztíthatatlanabb Színházi képte-lenségek című bohózatban; a szereplők egy része a páholyokban, a parketten és a karzaton helyezke-dik el, — a nézőtér összegabalyodik a színpaddal és ebben a teljes bolondorásban egy örült habota az egész színház. A magyar-ország szerző a jól ismert minták után a leggyűnyesebben csinálta meg a dolgot s minthogy a bécsi Posse mulhatatlannal megkíván egy kis parázs szentimentalizmust is, még egy negye-dik felvonást told a darabjához, melyben a kis népies Nebánsvirág, mintán kidobott egy gazdag báró-habi-tuét, férjhez megy ahhoz a szerzőhöz, akinek a da-rabjába beugrott. Mindezt pedig egy ügyes, ravasz fiatal levélhordó, a leánya bátyja, intézi.

A postásfiút Sziklai, a hugát Ledofsky Gizella játszotta. Ebben az utolsó koreciójában még egy-szer megcsillogtatta ezen a színpadon a fiatal mű-vésznő egész fényes játéktehetségét és gyönyörű éne-két, — az őszöl fogva már a Népszínházban ig-juk látni, ahova való is: az első operett-színpadon, mert ő maga is az elsők közé tartozik. Sziklai egészen elemében volt s különösen a harmadik felvonás-ban, ahol a nézőtérben van és később a zenekarban dirigál, a helyzet bolondságának teljes magaslátára — ereszkedett le. Jóízűl diszkreócióval játszott Haldéghy; mint mindig, jó volt Boros és nagyon mulatsá-gos figurát csinált egy vénülő színésznőből Sziklainé. Margó Zelma, Szilágyi, Paldethy kisebb szerepekben asszisztáltak.

A darabban néhány pompás énekszám van; ezek közt egy remekes angol keringő, melyet Ledofsky kisasszony teljes művészi hatással énekel s egy duett, melyet Sziklaival zajos tetszés mellett adtak elő. Mindkét számot megisméltették.

A kacsagató bolondság az évadvég dacára is fog közönséget csinálni. A darabot Sziklai Kornél és Faragó Jenő alkalmazták magyar szíre sok lele-ményességgel és vidám ötletességgel. (M—s.)

— **Zeneakadémia.** Az operai tanfolyam I. és II. éves növendékei vizsgáltak ma este az Országos Magyar Zeneakadémia hangversenytermében, nagy közönség előtt. Az eredmény fényesnek mondható. Annyi széphangu növendék lépett a pódiumra, hogy ilyen gazdag materiálét Európának kevés zeneaka-démia mutathat föl. A hangképzés is arra vall, hogy a növendékek fejlődését nem fenyegeti veszedele-m, sőt a tanítványok egy része a legjobb mód-szer hatása alatt áll. A jövő tanév elején nyugal-mba vonuló Passy Cornet asszony tanítványai közül Radó Etel, Oltéanu Klotild, Maleczky Bianka és Singer Zelma vizsgázott a Mignon, Lammermoori Lucia és Faust egy-egy jelenetében. Maleczky Bianka briliáns koloratúra megérdemelné, hogy az Opera színpadán is bemutatassák. Nagyon különös volna, ha ennek a kiváló kvalitásokkal rendelkező fiatal énekesnőnek nem volna helye az Operában, ahol a koloratúras szakmakörben ma senki sincs, aki vele versenyez-hetne. Maleczky né tanítványai közül nagy sikerrel éne-kelte Durigo Ilona Azucena jelenetét. Erős mezzo-szop-rán hangját, biztos énekét kifejező játékkal párosította.

Kiss Ilona kedves szubrett-talented, Sternheim Maivin, Harucha-Schaegon Erzsébet és Karal Károlyné a drámai énekekre mutatnak eminens hivatást. *Abrányiné* növedékei a kitűnő művésznő finom izlését, módszerének a kiválóságát képviselik a mai vizsgálaton. *Kadics* Szidónia a *Hoffmann* meséiből adott elő két jelenetet. *Bücher* Irén szép, csengő szoprán hangja éppen úgy kitűnt az *Ayda*-áriában, mint alakjának a szépsége, előadásának a nemessége és intelligenciája. Enekét mély érzés hatotta át és a befejező pianó-hanggal viharos tetszést keltett. A drámai szerepkörben erre a fiatal leányra, aki alig múlt 19 éves, fényes jövő vár. Általános meglepetést okozott Kiss Klára éneke, aki az *Altajáró* végső jelenetét adta elő. A csodálatosan iriss üde organum paszirtakönyvűséggel csapongott a legmagasabb régiókban, míg az érzelmes részek tele voltak poétai bájjal, igazi megragadó bensőséggel. Nehéz feladatának a legyőzésében briliáns tehetséget árult el, olyan tehetséget, mely idővel a legelső szubrett-koloratúrás énekesnők sorába viheti. *Abrányiné*nek ezt a két kitűnő tanítványát zajos tapsokkal árasztotta el az egész közönség.

Szigeti Imre halála. A magyar színművészetet, amely csak nemrégiben siratta el *Szigeti József*-et, az elhunyt nagy művész öccsében, *Szigeti Imrén*ben újabb súlyos veszteség érte. Az igazi nagy utótróka egyike, *Szigeti Imre*, a *Nemzeti Színház* egyik legöregebb és legkitűnőbb művésze, a színház nyugdíjintézetének alelnöke és a színház munkás-nyugdíjintézetének elnöke, hosszabb szenvedés után ma, pénteken délután égyenegy négy órakor elhunyt. *Szigeti Imre* már régebbi idő óta szenvedett szívbajban és emiatt az ő-szel nyugdíjazását kérte. Utóljára november havában az Eszék grófbán lépett fel a közönség igen szívélyesen bucsuzott a kedves művésztől. Tavasz felé Abbáziába ment üdülni, honnan akkortérvissza, mikor bátyja, *Szigeti József* nagybeteg volt és egy napra rá meg is halt. Ez a csapás annyira megrendítette a jó öreg *Szigeti*-t, hogy onnan kezdve még inkább betegeskedett. Áprilisban fekvő beteg lett és azóta el sem hagyta a többé az ágyát. Több ízben annyira rosszul volt, hogy egyszer már halálának hírért is terjesztették. A múlt hónapban majdnem mindig eszméletlen állapotban volt és csak olykor-olykor látott tisztán. Ilyenkor elbeszélgetett a feleségével, aki éjjel-nappal gondos szerető ápolásban részesítette. A nagy kinok közepette ő volt minden vigasztalása a művésznek. *Vizváriék* is állandóan ott tartózkodtak a nagybeteg ágyánál, akiket szintén igen nagyon szeretett. Az utolsó hetekben azonban már nagyon türelmetlen volt, elviselhetetlenné váltak az iszonyú szenvedések és várta, óhajította a halált. Tápáléka pusztán fagyaltól állott. Tegnap délelőtt néhány pillanatra magához tért és még beszélt is. Az ágyánál feleségén kívül *Topolca*i Dezső, *Vizvári* Mariska férje volt ott. Őt megismerte és meg is szólította:

— Te vagy, Dezső, ismerlek.

Majd a feleségéhez beszélt:

— Eliz, édes, drága jó Elizem!

Ezután ismét önkívületi állapotba esett és nem tért többé magához. *Szigetiné* elhivatva kezelt orvosait, dr. *Irasy Artur* egyetemi tanárt és dr. *György* Gábor-t, akik tudtára adták, hogy a halál nem sokára bekövetkezik. Ma délután végre hosszas szenvedés után, egyenegy négy óra után három perceli feleségének karjai között kilehelte lelkét. A halott művészt még délután kopsorsóba fektették az entreprise emberei abban a szobában, ahol betegeskedett. Mint valami márványszobor, olyan *Szigeti Imrén*ek az arca. A rettenetes szenvedésnek semmi nyoma rajta, mintha csak a halál letörölte volna a nagy kinok nyomait. A kopsorsó körül ott van a felesége, *Humann Erzsébet* és a *Vizvári*-család, kikhez ma délután örmédek részvételelen intézkedtek. A temetés vasárnap fog végbemenni a Nemzeti Színház udvarából. A halottat vasárnap hajnalban viszik át a színházba, addig a lakásban ravatalozzák föl. *Szigeti*-t, mint értesülünk, a főváros által adományozott díszsírhelyen *Feleky Miklós* és *Szigeti József* mellé temetik.

*

Szigeti Imre született Veszprémben 1831-ben. A színészpályára Pécsen 1856-ban lépett és első fellépésével Moor Károlyban (Haramiák) oly sikert aratott, hogy 1857-ben már a kolozsvári *Nemzeti Színház*-hoz szerződött. 1859-ben a budapesti *Nemzeti Színház*-ban tünt fel vendégjátékával. 1860-ban színház-igazgató lett és átvette a kitűnően szervezett győri színház vezetését. Nyolc évig a legnagyobb színház igazgatója volt. 1867-ben a *Nemzeti Színház*-ban újabb vendég szerepelt és 1868-ban a *Nemzeti Színház* tagja lett *Szigeti* a *Nemzeti Színház* nyugdíjintézetének több évig alelnöke volt és ez állásában nagy érdemeiket szerzett.

A berlini Deutsches Theater a Víg-színházban. A berlini *Deutsches Theater* kitűnő ensembleja holnap, szombaton este *Schnitzler Arthurnak* *Elven órák* (*Lebendige Stunden*) cím alá foglalt négy egy-

felvonásosát adja. A darab szerzője táviratban értesítette a Víg-színház igazgatóságát, hogy darabjának holnapi, szombati bemutatóján jelen lesz a Víg-színházban.

Premiérberlet a Népszínházban. A *Népszínház* szokásos premiérberletét a jövő szeszona is fenntartja, még pedig ezutal tizenegy premiérre, a berletű jegyek folyó hó 8-ikatól 15-ikéig adatnak ki délután 4-8 órakor alatt a *Népszínház* főpénztárában; a régi bérloők helyei 12-ikéig fenntartatnak s csak asután adatnak ki az új bérloőknek, kiknek számára előjegyzések már most elfogadtatnak.

Küry Klára Prágában. *Küry Klára*, bécsi újságok közlése szerint, e hónap 20-án vendég szerepelt *Béldi Izor* és *Fejér Jenő Katalin* című operettjének *Germain* hadnagyában. A kitűnő művésznő július havában *Karlsbadban* és *Mariénbadban* fog játszani.

A Víg-színház és Népszínházban. A *Víg-színház* és *Népszínház* igazgatóságai, hogy érdekesebbé tegyék a színház évad végét, elhatározták, hogy a külföldi színházak mintájára több estén át felváltva játszzák a *Víg-színház* személyzete a *Népszínházban* és viszont. A vendéglőadásokat a *Víg-színház* személyzete a *Népszínházban* a jövő hét néhány estéjén kezdi meg, mialatt ott a berliniek vendég szerepelnek, s a *Népszínház* személyzete a másik héten adja vissza a látogatást. A *Víg-színház* személyzete több magyar darabot fog a *Népszínházban* bemutatni, így tervbe vették *Herceg Ferencc*: *Ocskay brigádros*, *Fényes Samu*: *Kurucz Feja Dávid*, *Bródy Sándor*: *Dada*, *Gulhy Soma* és *Rákosi Viktor*: *A képviselő ur és Gécy István*: *Az erősebb* című darabjainak ezeken kívül a *Víg-színház* néhány nagysikerű idegen bohózatának előadását. Ezekre az előadásokra a *Népszínház* rendes helyérei maradnak, de a kedvezményes jegyek utalványai nem érvényesek.

A Kurucz Feja Dávid szerzőjének új darabja. *Fényes Samu*, a *Kurucz Feja Dávid* szerzője új darabot írt *Bacsányi* címmel. A darabot szerzője ma délután olvasta fel a *Víg-színház*-nál, melynek jövő évadjára a darab szánva van.

Kim-Fu, a *Népszínház* idei nagysikerű látványossága, *Faragó Jenő* és *Márkus Géza* színműve vasárnap színikerül a *Népszínházban*. Ez előadásra érvényesek ama kedvezményes árú jegyekre szóló utalványok melyeket a *Népszínház* igazgatósága, a tanuló ifjúság s több fővárosi egyesület tagjai számára kiadott.

Városiigéti nyári színház. Holnap, szombaton lesz a bemutatott előadás *Guthi Soma Házassodjunk!* című nagy sikerűnek ígérkező új német bohózatának. A darab főszerepét *Gyöngyi László*, a közkedvelt komikus játssza. *Guthi* bohózatá iránt általános érdeklődés mutatkozik.

Kongó az Urániában. Kapuzás előtt az Urániának még egy érdekes újdonságot lesz. *Hopp Perenc* egyik legújabb afrikai utazását a *Kongó vidékéről* adja csupa eredeti felvételekkel, amit maga a szerző fotográfiai veszélyes utján. A darab első előadása a jövő héten kezd, június 10-én lesz. A premiére egy már vasárnap rendes helyéren kapható.

Operaelőadás a Telefon Hírműködésben. A Telefon Hírműködés holnap esti szórakozásul a Magyar Királyi Operaház előadását fogja közvetíteni az előfizetők lakására. Előadásra kerül *Gounod* nagy operettje, a *Faust*, mely a legfinomabb nterzálban is egész tisztán lesz hallható a Telefon Hírműködés állomásain keresztül. Az opera közvetítése után a legújabb híreket olvastatja fel a beszélő újság, majd annak bevezetővel 11 óráig még cigányzene lesz hallható a kagylókon keresztül.

Remény.

— A Deutsches Theater vendégjátéka. —

Budapest, június 6.

A berlini *Deutsches Theater* újra itt van Budapesten. A Víg-színház adott neki szállást, éppen úgy, mint tavaly. A *Deutsches Theater* személyzete megmaradt régi jelességében, de a mi banguatunk tavaly óta kétségteletlenül megváltozott.

Tavaly óta kiült, hogy az Alldutsche Verband megbízásából agitátorok járnak Dél-Magyarországon, akik a mi derék svábjainkat a magyar nemzet ellen lájítják; akik gyűlöletes szímben tüntetnek föl előttük mindent ami magyar és részint általános aknamunkával, részint nyílt vakmerőséggel dolgoznak ellenünk, akik egységessé, magyarrá akarjuk tenni ezt az államot.

Tavaly óta kiült, hogy az erdélyi szászokban is megnőtt a hajlandóság a magyar állameszmével való dacolásra. Kiült, hogy az Alldutsche Verbanddal szövetségben állanak és ők támogallják bir-lapokkal, pénzzel, szajás apostolokkal a délmagyarországi őszeesküvést.

A német nemzeti öntudat mintha megmozdult volna Vilmos császártól kezdve Steinackerig minden uri emberben, akiknek az az ideáljuk, hogy európnak legalább is a fele idővel nemetté alakuljon át.

De mivel a mi ideálunk a magyar kultúra, mivel mi nemzeti fejlődést akarunk minden vonalon és a magyar nyelv szupremáciáját akarjuk teljes erőnköl

biztosítani: egészen érthető, ha bizonyos aggodalom, bizonyos idegesség fog el bennünket azokkal szemben, akik csoportosan jönnek hozzánk, hogy a német nyelvnek, a német szellemnek, a német attraktív erőnek propagandát csináljanak.

Ezt volt az oka, hogy a Víg-színház nézőterén ma este sokkal kedvetlenebbül foglaltuk el helyünket, mint tavaly, amikor a pangernam étvágy veszedelmes megnövekedéséről még nem volt ennyi világos bizonyítékuuk.

Annál nagyobb diosósége a *Deutsches Theater*-nek, hogy ezt a kelletlen hangulatot le tudja győzni bennünk. Hogy lassankint tölemelt bennünket arra a magas színvonalra, ahol megszűnik minden politikai féltékenység, minden nemzeti elfogultság és más nem uralkodik rajtunk, csak a művészet, a tiszta esztétikai gyönyör.

Az, amit ma bemutatnak, a *Remény*, nem német, hanem dán színmű. Szerzője, *Hejerman*, a dán drámaírókban egyik hatalmas fiatal óriása, akit Dániában épp olyan nagyra tartanak, mint Németországban Hauptmann Gerhardot.

A *Remény* és a *Takácsok* közt van is közönség. Mind a kettő a mai világrégen ellen fordul és rettenetes komorsággal ad drámai képet a munkaadók kapzsi kegyetlenségéről és a munkások nyomoráról. A *Takácsok*ban a gyáros szipolyozza ki a munkások vérért, a *Reményben* a hajótulajdonos üz spekulációt vérlázító brutálitással a szegény halászok életével, akiket rozoga hajókon küld a tengerre, hogy hajótörés esetén bezebehesse a biztosítás háromszoros-négyszeres értékét. A *Takácsok* vége általános sztrájk, dühöngő tiltakozás, a nyomorúságban össze-gyülemlett sóhajok rémes explóziója. A *Reményben* nines tömeges illózáadás. Itt csak egy ember képviseli a szociális torradalom ienyegelő programját: *Barend*, egyik fia a halász özvegyének, akinek a férje és két magzata beleveszett a tengerbe a gazdag hajótulajdonosok hűbés szolgálatában. Am ez az egy ember nagyobb nyomattékkal lép föl, mint egy forradalmi sereg, mert hangjában, beszédében az igazság mennydörög. Amikor az első felvonásban leirta togságának a történetét, mindenki megrendült a nézőterén. És amit a második felvonásban a hajótulajdonos szemébe vágott, olyan hatást tett a közönségre, hogy viharos bravó-kiáltás ropogott belé a *Kayser* Frigyes szavaiba, mint egy hatalmas sortűz.

Drámai cselekvés, színszerű bonyodalom nines ebben a darabban. A szerző képeket illeszt egymás mellé a tengerparti halászok életéből. Egyszerű, monoton, tragikus képek. Van bennük valami a tenger végtelenségéből és a fátum szigorúságából. A hajótulajdonos halászokat verbuval, akik tompa rezignációjai hajtkáit jéjüket a halásos igába. A rozoga bárkák elindulnak. Szélvész tör ki a háborgó hullámokon. Mialatt a fergeteg iszonyuan süvölt, bent a kunyhóban az asszonyok összegyűlnek és szórakozásul elmondják egymásnak: hány kedvesük fizette meg életével a heering-halászatot, mely a vállalkozónak nagy nyereséget ad, nekik csak annyit, hogy tovább nyujthatták tengődő nyomorúságukat. A szörnyű viharban egész sor bárka pusztul el. S az apák, az anyák, az árván maradtak remeget kérdezősködnek a hajótulajdonos irodájában, aki eléjük terjeszti a halottak listáját, azután nyugodtan intézkedik, hogy a biztosított összegeket illevesse. De a monoton képeknek ebben az egymás mellé illesztésében több az igazi drámaiság, mint egy tuca szabályos tragédiában. A dán szerző ironiája rettenetes. *Reménynek* nevezi el azt a hajót, mely tele van reménytelen rabszolgákkal. És ez a hajó arra van predesztinálva, hogy menthetetlenül elsüljedjen. Ilyen a szegény munkás-világ reménye? Ez a szimbolizmus szomorú, megdöbbentő, de ott lap-pang mögötte az igazi poéta, aki a harmadik felvonásban a viharos tenger hangulatát nagyszerűen érezteti velünk. Az a jelenet is elsőrangú költőre vall, ahol a tengerelői borzadó Geertet a hajótulajdonos parancsára rendőrök hurcolják el a bárkára özvegy édesanyja kunyhójából.

A *Deutsches Theater* ensembleja olyan igaz, élethű, művésziessen összesimuló, hogy a legkisebb szereplő éppen olyan magaslaton áll, éppen úgy megérdemli a dicsőrelet, mint az, aki a legnagyobbat játssza: *Lehman Elza*, *Heims*, *Poellnitz Luiza*, *Rüttner*, *Kayser* stb. Egy nagy vezető intelligencia hatása alatt áll valamennyi és mindegyik külön-külön maga a megtestesült lelkiismeretesség, komolyság és hiúságmentes művészi ambíció. Ez az igazi modern színpad, ahol nem a primadonnaság a fő, hanem az igazság.

A társaság minden tagja régi ismerősünk, kivéve *Bassermannt*, aki most van először Budapesten. A hajótulajdonost játszotta, tökéletes pszichológiával.

A. E.

MŰVÉSZET.

□ **Paola Ferenc**, a kitünő festőművész, aki a magyar művészet díszességét a külföldön is öregbítette, hosszas távollét után nejevel, Wagner Kornéliával, aki szintén nagy hírű művész, Budapestre érkezett. A kitünő művészpalotájának legszélesebb körökben nagy örömmel fogadják. Azt hiszik, a magyar művészi élet föllendüléséhez nagyon hozzájárulna, ha sikerülne a kiváló vendégeket állandóan itt tartani.

□ **Vágó Pál ünneplése.** Vágó Pál festőművész nagy sikert aratott a szegedi árvizet megőrkítő kőpével. Jász-Apáti község, ahol Vágó született, e művészi siker alkalmából meleg ovációban részesíti jeles fiát. Az ünneplés holnap, június 7-ikén lesz Jász-Apáti községben, ahová a kultuszminiszter képviselőjében dr. K. Lippich Elek miniszteri osztálytanácsos ma elutazott. *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszter külön levélben gratulált a községnek. Az ünnepély ünnepi gyűlésel kezdődik, amelyen Vágónak ezüst babékoszorút nyújtanak át. A diszgyűlést hangverseny és lakoma követi.

SPORT.

* **Bécsi lóversenyek.** Haldoklik a bécsi meeting, még egy-két nap és véget ér. A telivérek képességeit már ösméri a közönség, nagy meglepetések ritkák s holnap is a favoritok győzelmé valószínű. Jelöljünk:

- I. *Serenade*—*Baltimore*.
- II. *Lothario*—*Ugvanas*.
- III. *Dynamiit*—*Macuani*.
- IV. *Clavigo*—*Via appia*.
- V. *Reine Claude*—*Hermína*.
- VI. *Csillag*—*Jagello*.
- VII. *Vestal Virgin*—*Nunquam Dormio*.

* **A német kanadai.** A Berlin mellett levő heppogarteni pályán ma került döntésre a *Preis der Diana*, a német kanadai. Győztese a Bleichröder-istálló *Eccola* nevű lova lett (lov. Hill), amelyet Kaster idomított. Második *Peggy* (lov. Ibbett), harmadik *Blumenmädchen* lett. Futott 8 ló, köztük az erősen fogadott *Kabenschweine* is.

* **Az angol oaks.** *Epsomban* ma délután futottak le az angol kanadai. A versenyben a favorit *Sceptre* (Randal) győzött, amely így némileg kárpótolta gazdáját, Mr. Sievert a derbyben szenvedett vereségért. A második helyre *Glass Jug*, a harmadikra a *Priestonian* kanca érkezett be. 12 ló futott.

* **A bécsi lóversenyek eredményét** minden más organumot megelőző a leghamarabb és legmegbízhatóbban a *Telefon* Hírmondó útján tudtunk meg az érdeklődők, mert a Hírmondó kiküldött tudósítójának telefonjelentése alapján közvettül az egyes versenyek lefutása után két fulamontként részletes tudósítást olvastat fel a versenyek eredményéről. A lóversenyeredmények felolvasására, melynek összerendényét már hat óra tájban felolvastatja a beszélő újság, kétszeres raddjellel hívja fel az előfizetők figyelmét a *Telefon* Hírmondó.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Takács Zoltán bankgyára.** Takács Zoltán és társainak bűnpöre dolgában ma még *Károly József, Schiffer József, Hellebrant János, dr. Kadosa Marcol, Schulhof Géza, Braun Püllö, Walhausner István és Pártos Béla* védők szólaltak fel. Mielőtt az ügyész válaszolhatott volna, Takács Zoltán kért szót. A büntetőtörvény szakaszaira hivatkozva, részletesen kifejté, hogy nála a dolos, a forgalomban hozták a hamis pénzt, arról ő nem tehet. Oravetz, aki szintén főszólat, Vaj Alajost tünteti fel az egész pénzhamisító banda lelkének. A többi vádlott rövid védekezése után még Ester ügyész tett néhány megjegyzést. Az ítéletet a jövő héten hirdetik ki.

§§ **A keresztény ruhászövetkezet.** A múlt év elején nagy feltűnést keltett a fővárosban a *keresztény ruhászövetkezet* alapítása. A szövetkezet tíz hét muva megbukott s a vezérigazgató, *Violet Ottó* számos csais és sikkasztás miatt leartóztatták. A vizsgálat ebben a büntetőben már véget ért s a királyi ügyész beada vádiratát a büntetőtörvénysekhez. Mivel *Violet* most is fogva van, büntüenyének tárgyalására alkalmasint még a nyáron rákérül a sor. A vádirat szerint *Violet Ottó* elcsapott napidíjas és vagyonbukott szatócs. A katolikus körökben sokat forgóldótt s itt szemelte ki azokat a többnyire jómódú embereket, akiket a szövetkezet igazgatóságába beválasztott. Elhitette velük, hogy a főpapok és főurak nagy összeggel segítik a vállalatot, melynek háta mögött tulajdonképpen gróf *Zichy Nándor* és *Rakovszky István* áll. Igazgatósági tagok lettek: *Fektor Ferenc, Fialovits Lajos* és *Horváth István* budapesti gyárosok, *Lőrenthey* egyetemelt magántanár, *Mozgay* nyugalmazott százados, *Mercsich* járásbíró, *Terstyánszky* győvszerész és *Zitvinsky* János ügyvéd. A megalkulás után *Violet* harminkilenc alkalmazottat fogadott fel, összesen negyven ezer korona óvadékkal, amit természetesen azonnal elszikkasztott. Amint a szövetkezet jobbra nagyon szegény emberek részjegyzeteseiből megkezdte működését: *Violet* nyakra-lőre rendelte az árakat; minden rokonának korlála-

nul hitelezett, a hiteire rendelt árakat negyedáron elkötvettyelte már a vasuton, s ami jövedelme volt a szövetkezetnek, mind zsebreavágta. Az igazgatóság azonban mindezt nem látta; egy részük nem törődött az ellenőrzéssel, más részük meg nem értett hozzá. A vezérigazgató ur, aki különben teljesen műveletlen ember, s már azért is szinte érthetetlen az a nagy bizalom, amit az igazgatóság tanusított iránta, bámulatos merészséggel még a szövetkezet üzlethelyiségében is pazar mulatságokat rendezett, gumikerekű kocsi bérelt, az éjjeli mulatóhelyeken szórta a pénzt s lényűző életét élt. A szövetkezetben fogott minden, áru és pénz, — csak az igazgatóság bizalma nem. A szegény becsapott alkalmazottak, akiket *Violet* azzal átalátott, hogy a káptalanok is támogatják a szövetkezetet, végre mikor már tisztán látták a vezérigazgató szélhámoságát, följelentették óvadékkiszátság miatt. *Violet Ottó* börtönbe, a keresztény szövetkezet pedig csődbe került, tíz heti fennállás után 153.485 korona passzívával, Voleten kívül a család bukásában való részeséggel vádolta a királyi ügyész *Pohl Gyula ügyvezető felügyelőt, Violet Szilárd ügyvezetőt* s *Dusчек József íróadófnököt* is.

A Tomka-féle betörés.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, június 6.

Nagy érdeklődés mellett folytatta ma a büntető törvényszék a Tomka-est tárgyalását. A bizonyító eljárás ma leginkább a körül forgott, vajjon bécsi vallatása alatt csakugyan beismerte-e *Marót* Sándor, hogy Tomka színelte a betörést, s hogy Tomka volt-e az az ember, aki egy nagymező-utcai borbélynál titokzatos körülmények közt álszakáltt volt. Mind a két körülmény ércs argumentuma a vádnak, érthető tehát, hogy a védelem sokat ostromolta ezt a dolgot.

(Bérczi kapitány.)

A tanúk közül ma elsőnek Bérczi Béla rendőrkapitány szólították az ítélőtáncas elő. *Dr. Friedmann Bernát* és *dr. Pollák* illés ellenzik a kapitány kihallgatását, mert ő itt ugy sem mondhat egyebet, mint amit a hivatalos jelentésbe foglalt. Az ő impressziói pedig a bíróság előtt irányadók nem lehetnek, különösen azért, mert könnyen megévesztheti az a prémium melyet a biztosítótársaság a tettes fölkerítésére kitűzött. A törvényszék Bérczi kapitány kihallgatását elrendelte.

Az elnök: Tessék megmondani, mikor tette *Marót* azt a nyilatkozatot, melyről ítélőtes hatóságának jelentést tett, de amelynek a jegyzőkönyvben nyoma nincs.

Bérczi: Bécsi vallatása alatt alkalmam volt vele beszélni. Azt mondtam neki, hogy ha meg tudja nevezni azt, hol vette azokat a papirokat, melyeket december 17-én a Singer-bankházban eladott, akkor nekem ehhez a dologhoz semmi közöm. Ez alkalommal monda, hogy Tomka maga furta meg a kasszáját s lerajzolta azt a betörő eszközt, melyet Tomka vásárolt. Ugyanekkor elmondta, hogy egy levelet kapott Tomkától, azzal a költőssel, hogy csakis január 6-án bontsa le. *Marót* ezeket nekem magyarul monda el, de később ugyanazokat elmondta német nyelven *Stukart* bécsi rendőrkapitány és *dr. Narciss* rendőrtisztviselő előtt.

— Azt a helyet is megjelölte, ahol a betörőszerszámokat vette?

— Igen.

— A rajzot kinek a jelenlétében készítette?

— *Dr. Narciss* és egy detektív jelenlétében.

Az ügyész: Láttá kapitány ur a feltört pénzszekrényt?

— Láttam.

— A feltörés módja és más hasonló kasszafurás közt van-e különbség?

— Nincs.

Dr. Darvai: Érintkezett kapitány ur *dr. Tomkával* is?

Bérczi: Érintkeztem.

— Hogyan viselkedett akkor?

— Nagyon izgatott volt, mert éreztemmel vele, hogy itt nem betörésről, hanem csalásról van szó.

Különösen megmagyaráztam neki azt, hogy a kasszafurók rendszerint annyira el vannak foglalva, hogy nem marad idejük más munkára. Lehetetlen tehát, hogy ők a képeket is összevágtalják volna. Ilyen luxust a kasszafurás után nem engednek maguknak, a kasszafurás előtt pedig fölösleges időpazarlás volna.

Dr. Pollák illés: Tehát *Marót* maga állította kapitány ur előtt, hogy az ő öccse furót vásárolt.

Bérczi: Igen.

— Mit mondott, mikor vásárolta a furót?

— Jóval a betörés előtt.

— Megnézte kapitány ur a furót lyukat?

— Megnéztem.

— Meg lehet állapítani, hogy milyen furóval furták meg a lyukat?

— Hogyne.

— A kassza felülről volt kifurva. Mekkora rés volt rajta?

— Akkora, hogy kényelmesen benyulhatott.

— *Dr. Narciss* nem emlékszik arra, hogy *Marót* betörőfurót emlegetett volna. Csak furóról beszélt.

— Nekem *Marót* határozottan úgy monda, hogy Tomka maga furta ki a kasszát.

— Mért nem vette ezt a fontos vallomást jegyzőkönyvbe?

— *Dr. Narciss* jegyzőkönyvbe vette.

— Nem vette. De miért nem vette ön jegyzőkönyvbe?

— Mert nekem el kellett utaznom. Elég volt

nekem az, hogy a beismerést *Stukart* és *dr. Narciss* előtt tette.

— *Dr. Narciss* kijelentette tegnap, hogy ilyen vallomást *Maróttól* nem hallott.

Dr. Friedmann: A kapitány ur azt monda, hogy *Marót* megnevezte azt a helyet, hogy hol vette a betörőszerszámot. A kapitány urnak akkor nem volt egyéb dolga Bécsben, mért nem járt utána ennek a fontos dolognak?

Bérczi: En nem ezt tartottam fontosnak, hanem azt, hogy a papírok december 17-én már Bécsben voltak, s hogy az ékszerék *Marót* kezén fordultak meg.

Dr. Friedmann ellenzi a tanu meghiteltetését azért, mert egy igen fontos körülménynek jegyzőkönyvbe való iktatását elmulasztotta, s mert a prémium által felszélyezve van.

Dr. Pollák szintén ellenzi a kapitány meghiteltetését, mert a vallomása ingadozó. Az ügyész: Bérczy nem követeli el mulasztást. Ő megokolta, hogy miért nem vett föl *Marót* vallomásáról jegyzőkönyvet.

Marót: A kapitány ur nem mondott igazat. Amit én vallottam, azt szó szerint bevették a jegyzőkönyvbe. En egy szóval sem tettem említést arról, hogy Tomka maga követte el a betörést, s hogy a betöréshez való iurót Bécsben vette.

A törvényszék Bérczyt meghitelteti.

(*Marót* ügyvédje.)

Dr. Schurman Jakab bécsi ügyvéd vallja, hogy évek óta ismeri *Marótot*, aki vologénye volt a sógor-nőjének. Abban az időben tudakozódott is felőle, s azt az információt kapta, hogy *Marót* vagyonos ember. Később *Marót* a kliense lett, bár a házassága dugába dőlt. 1896-ban megbizta őt *Marót* a végrendelet megszerkesztésével. Ebben a végrendeletben az édesanyját tette általános örökösévé, olyanformán, hogy amíg élt, a vagyon hasznát ő élvezze, halála után pedig a vagyon két harmad részét *dr. Tomka*, egyharmad részét pedig a nővére örökölje. Hogy mennyire rugott a *Marót* vagyona, azt a tanu nem tudja.

Dr. Pollák: Kértek a kolléga urtól információt *Marót* anyagi viszonyáról?

A tanu: Igen.

— Micsoda ötletből?

— Ugy emlékszem, meg akart házasodni.

Dr. Darvai: Megmondotta önnek *Marót*, hogy miért készit végrendeletet?

A tanu: Nem monda, de rám azt a benyomást tette, hogy beleg.

Dr. Friedmann: Emítette önnek *Marót*, hogy milyen értékpapirokat vásárolt?

— Azt monda, hogy bolgár járadékot vásárolt?

— Mennyit?

— Ugy emlékszem, hogy 13—14 ezer forint arát.

Dr. Pollák: Mondta önnek *Marót*, hogy Tomkának 85.000 koronát adott kölcsön?

A tanu: Nem monda.

— Mondotta azt, hogy *dr. Tomkától* értékpapirokat kapott földüzettel egy nagyobb kölcsönre?

— Nem monda.

(Az álszakáll.)

Piszer Kálmán fodrászlegény vallja, hogy a mikor *Echten Ferenc*nél volt alkalmazva, egy napon megjelent ott egy ur ember, s kérte a gazdát, hogy ragasszon föl neki egy hamis szakállt.

— Mikor történt ez?

— Ugy szeptember, október táján. A gazda spiritszlakkal fölragasztotta neki a szakállt. E közben elmondotta a titokzatos idegen, hogy azért kell neki az álszakáll, mert próbára akarja tenni a feleségét.

— Hogy nézett ki az az ember?

— Egy közepetmért ember, cvikkerrel, a haja oldal el volt váasztva. Abban az arcképbén, melyet tömutattak nekem, föismerem azt az embert.

Az elnök: Hasonlított erre az emberre? (*Marótra* mutat).

A tanu: Nagyon kevés köztük a hasonlatosság.

Dr. Pollák: Milyen bajusza volt?

A tanu: Egy kevésbé szürkült bajusza volt.

— Jelenkezett ön ezzel a vallomásával valahol?

— Detektívek jártak nálunk tudakozódni, hogy nem-e járt nálunk egy ember, aki álszakállt ragasztott föl magának.

Echten Ferenc színházi fodrász azt monda, hogy nem emlékszik arra, hogy karácsony táján valakinek álszakállt ragasztott föl.

Az elnök: A segédje sem tett magának ilyen emberről jelentést?

— Lehet. Többször fordul elő, hogy urak álszakállt ragasztatnak föl nálam.

— A felesége sem emlékszik erre az esetre?

— A feleségem ismert személyesen Tomka drt, mert föltűnés asszony volt s el-árt Tomkához. Mikor a detektívek nálunk jártak az arcképpel, a feleségem rögtön monda: Ez nem *dr. Tomka*.

(A deresedő bajusz.)

A következő tanu *dr. Hercel* Izidor ügyvéd, akit *dr. Pollák* illés kíván kihallgatni. Kijelenti, hogy *dr. Tomkának* neki távoli rokona.

Az elnök: Milyen természetű ember volt *dr. Tomka*?

A tanu: Jóval alacsonyabb volt mint *Marót* és nem volt olyan egyenestársu, mint ő.

— Deresedett-e már a bajusza?

— En bizony göröcsvel nem vizsgáltam meg, (Derűtségg.) de annyit mondatok, hogy sohasem vettem nála észre ősz halszállt.

Kihallgatták ezután *dr. Baumgarten* Sanu sebész-spezialistát.

— Ismerté Tomkát?

— Az utóáról és a társaságból, néha az orvosgyűléseken is találkoztunk.

— Feltűnően hasonlított ő *Maróthoz*?

— A homokra igen, de jóval alacsonyabb és szőke volt. Amit a borbélyegéd mondott, hogy őszbe

kezdett vegyülni a haja, teljesen valótlan. Mi, fiatalabb emberek, megfigyeljük egymásnál az első ősz hajszálát és mondhatom, Tomkánál nyoma sem volt az ősz hajnak.

A következő tanu *Dirnfeld Adolf* bankár.
— Kötött-e dr. Tomka differenciális üzleteket?
— Az én üzletemben nem és nem is hiszem, hogy másutt ilyen módon játszott volna.

— Miből következett ez ősz?
— En Tomkát nagyon óvatos embernek tartotam, nagy rábeszélés kellett ahhoz, hogy ő valamire elszántságát. Nehezen adta ő ki a pénzt.

Dr. *Darvai*: Mielőtt Tomkával üzleti összeköttetésbe lépett, szerzett referenciákat felőle?
— Erre nem volt szükség. Ismertem a családját és így vagyoni viszonyait és legcélszerűbb aggodalmait sem volt.

Dr. *Friedmann*: Hasonlított-e a vádolt Tomkához?
— Valami családi közös vonás okoz köztük némi kis hasonlatosságot.

(A fodrásznén)

A következő tanu *Echten Ferenoné*, a fodrásznak felesége.

— Ismerte ön dr. Tomka Samut?
— Személyesen ismertem.
— Emlékezik arra, hogy dr. Tomka a múlt évben önnéknél járt.

— Dr. Tomka nem járt.
— Hát egy másik emberre emlékezik, aki álszakáll végett járt önnéknél?
— Egy másik idegen urra emlékszem, aki ilyen kíváncsisággal jött hozzánk.

— Nem járt ilyen ügyben több ember is önnéknél?
— Az üzletben igen, de a lakásban csak az az egy idegen járt. Magas, sovány. hosszukás arcu ember volt.

— Hasonlított az Tomkához?
— Abszolút nem. Igen jól ismertem dr. Tomkát. (Felmutatják előtte Tomka arcképét.) Ez nem volt az illető.

— Az ügyés: Ön a lakásban volt akkor, amikor az az idegen jelentkezett?
— Igen.

— Az az idegen ur, aki álszakállt ragasztott, kinek fizetett?
— Nekem.

— Meddig időzött az a boltban?
— Vagy öt percig.

— Csodálta, hogy ilyen rövid idő alatt álszakállt lehet felragasztani.
— Lehet az is, hogy tovább tartott.

Az elnök (Echtenhez): Látja, az ön felesége elismeri, hogy maga ragasztott álszakállt egy urnak.
Echten: Az meglehet, de én mindenre nem emlékezhetem. Gyakran műkedvelői előadások vannak, engem hívnak ide-oda, én mindenre nem emlékezhetem.

— Az ön volt segédje. Bizster is azt valotta, hogy az illető idegen urnak maguk ketten együtt ragasztották fel az álszakállt.
— No ez már tiszta képtelenség. Nekem az ilyesmire nem kell segédkezés, talán csak különb fodrász vagyok én, mint a segédem. (Derűltség.)

(Egy páciens)

A következő tanu *Vál Béláné*, kereskedő neje.
Az elnök: Ismerte Tomkát?
A tanu: Igen, kezeltetem magamat általa. Utoljára múlt év december havában. Akkor elutazott és kijelentette, hogy január elején tér vissza.

— Mielőtt elutazott, észlelt-e ön a rendelőszobában valamit?
— Semmi különösét, minden le volt takarva, ez volt az egész. Nekem az tűnt fel csupán, hogy a faliképek is le voltak takarva.

— Mikor volt ön utoljára Tomkánál?
— Nem emlékszem.

— A rendőrségnél történt feljegyzés szerint december 21-ikén.
— Igen és akkor már teljesen le volt takarva minden.

Tomkáné: Ez tévedés. A képek nyáron le voltak takarva, de december havában nem. Csupán csak a butorok voltak letakarva.

(A sógorón)

A következő tanu *Klein Jakabné*, a vádolt sógorónéje. (Tudniillik a három fivének három különböző neve van. Eredetileg Kleinék voltak. A műorvos Tomkára, a vádolt Marótra magyarosította a nevét, a tanuak férje pedig megmaradt Kleinnek.)

Az elnök: Milyen praxisa volt az ön sógorának, Tomkának?
— Azt hiszem, nem volt valami fényes praxisa.

Dr. *Pollák*: Milyen véleménye volt a családnak Marót felől?
— Arra nem felelhetek, mert én a férjem családjával nem érintkeztem.

— És miért?
— Ez, kérem, tisztánizálás dolga.

(A szakácsnén)

Es most következett egy fontos tanu: *Szóva Viki*, aki szakácsnő volt Tomkéknál.

Az elnök: Ön mástól évig lakott Tomkéknál. Mondja, gyakran történt az, hogy őt nyaralni mentek?
A tanu: Egyszer mentek el az idő alatt a múlt nyáron a zsidó, de akkor semmit észre nem vetünk. (Derűltség.) Karácsony előtt azonban, mielőtt elutaztak, engem a szobalány figyelemztetett arra, hogy gazdánk valami furcsa dolgot csinál. Erre aztan benézünk a rendelőszobának tejuvegablakán délután öt órakor és látjuk, hogy az ur a kasszájánál dolgozik. Mi még azt hittük, hogy a gazdánk hamis pénzt készít.

— Nem kísérették meg, hogy benyissanak?
— A szobaleány egyszer be akart nyitni, de az ajtó be volt csukva. Kijógnának azt akarta a szobaleány mondani, hogy a fülgyógyító-eszközöket kiviszik.

— Az urnóje hol volt ekkor?
— A hálószobában.
— Miért hagyta ön el a helyét?
— Ugy volt, hogy térhez fogok menni.

— Miből következett, hogy a gazdája pénz csinál?
— Mert másnap sok rézport és vasdarabokat találtunk a földön.

Dr. *Pollák*: Figyeljen jól, amikor ön azon a vakablakon benézett, ülő vagy álló helyzetben láta-e a gazdáját?
— Álló helyzetben.
— A földön állott-e avagy a széken?
— A földön.

(A szobalány)

Az utolsó tanu a szünet előtt *Farkas István*né, a Tomkáké szobaleánya volt. Ez még az előbbinél is sokkal élesebben domborította ki az eddig homályban volt dolgokat.

— Én figyelemztettem — ugymond — a szakácsnét arra, hogy a gazdánk a szobában valami gyanus dolgokat csinál. Erre azután a tejuvegablakon át leskelődni kezdtünk. Hallottuk a nagy zajt, láttuk, amit Tomka úr, vágott és reszelt a rendelőszobában.

A törvényszék a tanuk megesketése után felfezsakitotta a tárgyalást és délutáni 4 órakor folytatta a többi tanuk kihallgatását.

A keszthelyi családirtó.

Budapest, június 6.

A nagykanizsai törvényszék előtt ma folytatták *Laskay* bünpörét, aki tudvalevőleg azzal a szörnyű váddal van terhelve, hogy két kis gyermekét arzénikummal megmérgezte.

A mai tárgyalás *Seemann Sándor* uradalmi tanácsos tanu kihallgatásával kezdődött, aki azt valotta, hogy a vádolt tőle két izben is kért arzenikumot. A legterhelőbb vallomást *Szalay Viktória* tette, aki Laskaynál négy hónapig szolgált s aki előadta, hogy a gyermekeknek gyakran volt hányó ingerük s hogy *Laskay* maga gondozta ilyenkor a gyermekeket.

— Adott-e valami olyan ételt *Laskay* a gyermekeknek, amiből ő nem evett? kérdi az elnök.
— Fűtűnt, hogy nagyon gyakran adott nekik befőttet.

Eraun József tanu azt valja, hogy ő több izben találcsolta *Laskay*nak, hogy beteg gyermekeit vigye át Budapestre s vizsgáltsa meg az orvosokkal. *Laskay* azonban nem hallgatott rá s azt mondta, hogy a felesége ugyanis négyezer forintjába került s így nem akar kötetni a két gyermekre, akik amugyis nemokára elpusztulnak. A legtöbb tanu egybehangozóan azt mondja, hogy *Laskay* gyakran beszél arról, hogy a gyermekek nem fognak sokáig élni. Mások viszont, így *Baudiss Ernő* és a felesége nem gyanusítják *Laskay*t.

Baudiss Gyula gimnáziumi tanuló, az elhunyt *Laskay Ferenó* jó barátja azt mondja, hogy *Feri* panaszkodott, hogy édes atyja keserű narancssal és keserű befőttel eteti.

Bolla Józsefné, *Laskay* kocsisának felesége sokszor teljesített cselédi teendőket *Laskay*nál. Mikor a gyermekek betegek voltak, meglátogatta őket és azt mondta neki a kis *Feri*: *Bolla néni*, mondanék én magának valamit. *Apa* nekünk keserűt ad, mitől rosszul vagyok. Én azt mondtam neki — ugymond a tanu — hogy hogyan beszélhet ilyen, majd a maga papája olyasmit nem ad. De a gyerek azt mondta, hogy nagyon rossz. Másnap megint panaszkodott a gyermek és arra kért, hogy ne mondjam meg *Julosa* néniem és kérdoze a kis *Margit*ot, hogy miért sikoltozott. Azért, mondta a kis gyermek, mert *papa port* futt az orromba, mert sebes. És ez igaz is, mert a kis leánynak az orra sebes volt.

Elnök: Mikor a kis *Ferit* temették, őt mosott *Laskay*éknál?

Tanu: Igen.
— Mit tett *Laskay*, mikor a temetésről visszatért?
— Kártyát vetett és azt mondta: A kis *Jancsi* meg fog halni. Mire én azt mondtam: A fene rájja meg azt a kártyát!

— Hát *Jancsi* mit mondott önnek egy hétre *Feri* temetése után?
— Hozzám jött és azt mondta, hogy ő is meg fog halni, anyját less és együtt less a mamával és *Ferivel*, nem kell majd többé tanulnia.

— Ellensége ön *Laskay*nak?
— *Laskay* ur engem soha sem bántott, csak azt mondom, ami a szívemen lepszik. Két testvére halála után *Jancsika* egyszer cseresznyét hozott. Kis leányom a cseresznyétől beteg lett, akkor eldobtam mind.

Csak *Árpád* keszthelyi szolgabíró jó barátságban élt *Laskay*val s azt mondja: Én nem voltam megelőgedve a gyermek kezelésével, azt tanácsoltam hát *Laskay*nak, vigye fel a gyereket Budapestre, de *Laskay* azt mondta, nem teheti, mert sok pénzbe kerül.

Elnök: Mikor a gyermekeket exhumálták, nem kérdezett öntől *Laskay* semmit?

Tanu: De kérdezte, hogy könnyen lehet-e a mérget kimutatni. Erre én azt feleltem, növényi mérget nem, de ásványit igen.

Ügyész: Nem mondta *Laskay*, hisz lehet, hogy a gyermekeket valaki megmérgezte, hisz mindenhova elcsattantoknak?

Tanu: Lehet, hogy mondta.

Elnök: Mulattak a házán *Feri* betegsége alatt?
Tanu: Mulatságnak nem nevezhető, de *Laskay* egyszer halászlét főzött, engem is meghívt, de én csak boroztam.

A délutáni tárgyalás koronatanuja *Udvari Mari* volt, cselédeány *Tóth* Iónánál, *Laskay* sógorónéjánál. A leány 1901. márciustól június 15-ig szolgált *Tóth*nénél és a kis *Margit* *Feri* testvérenek betegsége alatt *Tóth*nénél volt.

Elnök: Beszéltek önnek a fiu valamit?
Tanu: Igen, mikor másodszer ott voltam, azt mondta, az apa keserűt tett a dunsztosba és borba, attól van rosszul.

— Mondta *Feri*, hogy meg fog halni?
— Azt mondta, tudom, hogy meg kell halnom, csak sajnálom, hogy ezt a szép világot itt kell hagynom. *Margit*ka is panaszkodott, hogy apa keserűvizet adott és lekete port futt az orrába.

Tóth Imréné, *Laskay* elhunyt feleségének testvére mély gyászban jelenik meg. Az elnök figyelemzteti, hogy vallania nem kell, de vallomást óhajtat tenni.

Elnök: Mit tud a gyermekek betegségről?
Tanu: Mikor *Feri* megbetegedett, nem voltam *Laskay*val ő viszonyban, de ő érteni küldött. Mikor meglátogattam, azt mondta *Laskay*, hogy a fiu anyjától öröklött bajban szenved és ez a betegség ragályos. Én a kis *Margit*ot magammal vittem. *Margit*ka Urnapján betegedett meg, panaszkodott, hogy a gyomra fáj, hányt. Kezdetben azt hittem, hogy a lánya érelen gyümölcsöt evett. Hazament és ismét eljött hozzám és akkor panaszkodott, hogy keserű gyümölcsöt evett. Aztán a kis *Jancsika* jött testvéreért, én cselédeányt küldtem érte, de a cselédeány azzal a hírrel jött, hogy *Margit*ka nem jönet, mert beteg. Pénteken meglátogattam *Mancikát*, adtam neki vizet, nem hánnya azt ki. De mikor a csobaszájú üvegből ivott, mindjárt hánnyt és szörnyű kinok közt halt meg. A leány nyelvét harapta, nyaka egészen megmerevedett. Erre mondtam *Laskay*nak, bontassuk fel a gyermekeket és ő nem ellenkezett, de a dolog abban maradt. Egyszer *Laskay* hozzám jött és kérdezte, hogy hallottam-e hogy őt feljelentették és olyan különösen nézett rám, én azt mondtam neki: Talán azt hiszi, hogy én írtam a levelet. Igen, felelte ő. Erre én azt mondtam: Hát én esküszöm, hogy a névtelen levelet nem én írtam.

— Mikor *Feri* rosszul volt, mit mondott *Laskay*?
— Menjenek ki a szobából, fél akarja állítani a ravaszt.

— *Feri* önnek nem mondott semmit?
— Egyszer-kétszer meglátogattam. Akkor panaszkodott és azt mondta: Azt mondom, *Julosa* néni, hogy apa a dunsztosban és borban valami keserűt adott.

— Mikor gyanakodott először?
— Mikor ezeket a beszédeket hallottam a gyerekektől.

Ügyész: Milyenek voltak *Margit*ka végpercei?
Tanu: Harapdálta ujjait, szája széle habos volt, szemei égtek, lényekes voltak. Esmélelnél volt és egyszerre csak elkijáta magát: Anyám, anyám, jövök én is! visszaesett és meghalt.

Laskay e vallomás után dühösen felállt és elkiáltotta: Egy szó sem igaz. *Tóth*né nekem halálos ellenségem. Kést vitt a kosárban, hogy leszurjon. A tanu erre a mellét veri és elkiált: Amit én mondom igaz, arra megesküszöm! A két fél a vita hevében majdnem összeveszett, de az elnök rendreintastotta őket.

— Mikor gyanakodott először?
— Mikor ezeket a beszédeket hallottam a gyerekektől.

Ügyész: Milyenek voltak *Margit*ka végpercei?
Tanu: Harapdálta ujjait, szája széle habos volt, szemei égtek, lényekes voltak. Esmélelnél volt és egyszerre csak elkijáta magát: Anyám, anyám, jövök én is! visszaesett és meghalt.

Laskay e vallomás után dühösen felállt és elkiáltotta: Egy szó sem igaz. *Tóth*né nekem halálos ellenségem. Kést vitt a kosárban, hogy leszurjon. A tanu erre a mellét veri és elkiált: Amit én mondom igaz, arra megesküszöm! A két fél a vita hevében majdnem összeveszett, de az elnök rendreintastotta őket.

TÁVIRATOK

Közgazdasági táviratok.

Bécs, június 6. Az osztrák és a magyar vasgyárak között minden tekintetben megegyezés jött létre. Legközelebb megalakítják az egyes vidéki szövetségeket és azután megkezdődnek a tárgyalások a boszniai vasművekkel.

New-York, június 6. (Terménytőzsdé.) (Zárlat.)
Gyapot: New Yorkban helyben 9.4/4 (9.4/4). Júniusra 9.94 (9.84). Szeptemberre 10.06 (9.96). New-Orleansban helyben 9.1/4 (9.1/4). — Petroleum: Stand white New-Yorkban 7.40 (7.40). Stand white Philadelphában 7.85 (7.85). Refined in Cases 8.50 (8.50). Credit Balances at Oil City 1.20 (1.20). — Zsír: Western steam 10.60 (10.60). Rohe és Brothers 10.85 (10.80). — Tengeri irányzata szilárd. — Júniusra —. — (—). Júliusra 67.1/4 (67.1/4). — Szeptemberre 64.1/4 (63.1/4). Baza irányzata szilárd. — Firos ószi helyben 79.1/4 (79.1/4). Júniusra —. — (—). Júliusra 78.1/4 (78.—). Szept-re 75.1/4 (75.1/4). Dec-re 77.1/4 (77.1/4). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1.1/2 (1.1/2). — Kávé: Iair Rio T. sz. 5.1/4 (5.1/4). Júniusra 4.85 (4.86). Szeptemberre 5.05 (5.10). — Liszt: Spring Wheat clears 2.95 (2.95). — Cukor: 2.1/4 (2.1/4). — On: 20.07 (20.—). — Rész: 12.1/4—12.52—, (12.1/4—12.52). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, június 6. (Terménytőzsdé.) (Zárlat.)
Baza irányzata szilárd. — Júniusra 72.1/4 (71.1/4). — Júliusra 71.1/4 (71.1/4). — Tengeri irányzata szilárd. — Szept-re 58.1/4 (58.1/4). — Zsír: Júliusra 10.25 (10.20). — Szept-re 10.27 (10.22). — Szalonna short clear 10.55 (10.55). — Sertészsír: Júliusra 17.40 (17.20). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLEK

Akácvirág.

Elhagyja ödes kis barátom,
Az élet semmi más:
Mint végtelen, érthetetlen
Egyéni felfogás.

Akácvirágok intgetnek
Folém a ligeten,
S fehér kendőmet, viszonzva,
Feléjük lengetem.

Szinte látom, hogy mint szeretne
Megérőgtetni mind,
S szomem is rájok oly ragyogva,
Oly hálásan tekint.

Emlékezem, egyszer, — rég, nagyon rég,
Akácok idején,
A céduláságon longe szárnyán
Már jártam erre én.

Akkor, ahogy rám integettek,
En — zödfajú gyerek —
Intó kezük úgy szivre vettem:
Könnyem is megeredt.

S ma, — tudja ég, e könny előttem
Oly furcsán egy dolgot.
Ilyesmin az akácvirág is
Legfőjebb mosolyog.

Mert én is az vagyok, mi voltam,
Es az akác se más.
Mi változott tehát? Az élet?
Nem az, — A felfogás.

Szávay Gyula.

— A monacói hercegi pár válása. A monacói herceg tudvalevőleg elvált a feleségétől. A válás okáról ezeket írják most nekünk: Monacoóban és az egész Rivierán már régóta nem titok, hogy a meglehetősen excentrikus hercegné a sokat utazó és komoly tanulmányokkal foglalkozó férje iránt mély gyűlöletet érzett és távollétében a fiatal de Lara portugál komponista társaságában keresett vigasztalást, akinek értéktelen operái mesés pompával kerültek színpadra Monacoóban. Már évekkkel ezelőtt is sok időt töltött a hercegné az udvartól távol, egyedül szerelmének élve, nem törődve a világ és a félvilág gungyolódó suttogásával. Már akkoriban híre járt, hogy válni akar, hogy egészen szerelmének élhessen. Ezek a hírek azonban csakhamar elnémultak, mert a hercegné egy napon nagy pompával vonult be Monaco-ba s úgy férje, mint a játékbank vendége az őt megillető teljes tisztelettel fogadták. Az újra megszületett frigy azonban, úgy látszik, nem tartott soká, mert a herceg még többet utazgatott mindenfelé a világban, mint azelőtt, aminek az lett a következménye, hogy a kis portugál gyászos operái nagyobb színpadon is színpadra kerültek és Lara urnak megvolt az az öröme, hogy a hangadó francia és olasz lapokból „maestro“-nak osztoftathatta magát. A hercegné izlésének ezt a megtelvényesét a monacói fejedelem nem viselhette el tovább s ezért elvált tőle.

— Beethoven és Liszt. Abból az alkalmából, hogy Weimárn szobrot állítottak Liszt Ferenc nagy zeneszerző hazánkfiának, ifjúkori történetekéket elevenítenek fel róla. A kis Liszt Ferenc afféle csodagyerek volt a muzsika terén. Legjobb tanítója Bécsben a híres Czerny Károly volt. Az ő közbelépésének köszönhető a gyermek Liszt Ferenc, hogy teljesülhetett legfőbb vágya, játszhatott Beethoven előtt, aki tudvalevőleg ki nem állhatta a zenei csodagyereket. Maga Czerny beszélt el ezt a bemutatást. Beethoven és a kis muzsikus között a következő diskurzus fejlődött ki:

Beethoven: Na gyerek, hát mit tudsz muzsikálni?
Liszt: Legjobban Bachot és őnt szeretem.

Beethoven (egy kis tündődés után): Bachot és engem? Hát halljuk.

Liszt (leül a zongorához minden hangjegy nélkül): Melyik Bach-fugát játszszam és milyen hangszernben?

Beethoven: Megbolondultál fu?!

Am Liszt egészen tisztában volt magával és a Fis-moll fugát a legnagyobb pontossággal eljátszotta az utolsó hangjegyig. Örvéndetes meglepetés tilt ki Beethoven arcára, amire a kis Liszt Ferenc neki bátorodva megszólal:

— Most pedig Beethoven ur, eljátszom az én legkedvesebb zeneszámomat, az ön új trióját. (B-dur op. 97.)

Erre azonban már végképpen elámult Beethoven. — Ördögös fickó! — mondotta. — De hát a kíséret, a hagedű és a cello?

— O Beethoven ur, ahol majd kíséret kell, majd elintézem magam.

Beethoven aztán csupa csudálat és csupa fül volt, míg csak a végső akkord e nem hangzott, akkor lelpattant, erősen megéltte a bámulatos talentumu fiút és homlokon csökölva, ezt mondotta neki:

— Elég! Megértéttél, most menj és értes meg másokkal is...

— Csoda. A londoni Railway News az angol vasutak múlt esztendőjét rekord évek mondja, amennyiben ebben az évben vonatokat ért balesetek, üsszeváltkozás, kiskiklás következtében egyetlen egy utas se vesztette életét. Hogy ezt az eredményt illően mérlegehessük meg kell említenünk, hogy az angol vasutak 1901-ben, 1.142.277.000 utast szállítottak és hogy a személyszállító vonatok kétszázahusz millió angol mérföldet futottak meg. Az előző 1900. évben tizenhat utas vesztette életét és nyolcszázhatvanhárom utas sebesült meg, míg 1901-ben, mint említettük egyetlen egy utas se vesztette életét, a megsebesült utasok száma pedig csak négyszázhatvanhat volt, tehát jóval alacsonyabb, mint az előző évben. Ezek a számok mindennél ékeesebben szólnak az angol vasutak kitűnő organizációja és a vasuti alkalmazottak páratlan kötelességtudása mellett.

— Hatalmas vasuti hid építését fejezték be a napokban Kelet-Ázsiában. Az új hid Tonkingban épült a Vörös-lyólon át. Rajta vezet keresztül a Tonking fővárosából, Hanoiból a kínai határig épített vasut. A hid hossza 1883 méter. Építése 6,200,000 frankba került. Az építés harmincezer köbméter kőmivesanyagot és 6800 tonna acélt igényelt. A munkálatok sok nehézséggel jártak, mint hogy a munkásokat a nagy hőség miatt sátrakkal kellett megvédeni. Mindennek dacára a hid egy évvel a kitűzött idő előtt készült el.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Nem okleveles gazdaszisztek szervezkedése. A június 1-én a Royal-szálló nagytermében megtartott országos értekezlet a mozgalom országossá tételének érdekében elhatározta a vidéki központok létesítését s már a legközelebbi hetekben az ország több vidéki nagyobb városában az ottani érdekeltségeknek bevonása céljából értekezletek lesznek a vidéki központok szerveztetnek, amelyek a központi végrehajtóbizottsággal az összeköttetés fenntartására lesznek hivatva. Az értekezlet megtartása óta mindennap tömege jelentkezők és csatlakozások érkeznek az elnökséghez és az országos végrehajtóbizottsághoz, élő tanuságul annak, hogy a gazdaszisztek jogviszonyait szabályozó 1900. évi XXVII. t. c. 24. és 25. §-ai módfelet sújtják az évek során át beostllettel működött gyakorlati gazdasziszteket. Az érdekeltség imponáló módon fog megnyilatkozni, ezekre megy ama gazdasziszteknak száma, akiknek sorában a törvényes rendelkezés válságos fordulópontot alkotott s a mozgalomnak csak az a célja, törvényileg biztosítani a nem okleveles gazdasziszti karnak ama pályán való továbbműködését, amelyen eddigél csak beostllet és tiszteletet érdemelt ki. Már eddig is ezren felül osztlakoztak a mozgalomhoz, akik az országos szervezkedés nagy munkájában e központok támogatják.

A Kereskedelmi Bank kőbányai fiókja. Kőbánya üzleti viszonyaiban beállott gyökeres változások és a piac jelentőségének erősödése nem maradtak lényeges visszahatás nélkül e piac bankforgalmára és az e körül kifejtett bankári tevékenységükre. A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank, mely sok évvel ezelőtt ottani ügyfelei kívánságára és bankszükségleteinek kielégítésére Kőbányán fiókostályt léptetett életbe már három év óta totemesebb áldozatokkal tartja fenn ezt az expozitúráját, mindig reménykedve, hogy a kőbányai üzleti pangás engedni fog és újabb lendület e fiók fenntartását lehetővé fogja tenni. E reményében azonban az intézet osztladott és ennek következtében elhatározta, hogy kőbányai fiókostályát ez év július havának végével beszünteti. Üzletfelei kényelmére intézkedett az igazgatóság, hogy kőbányai ügyfeleinek ezental a Károlykört 2. sz. alatti belvárosi fiókostály (vagy esetleg többi fiókja) álljon rendelkezésre.

Uj ipartársulat. A kisvendéglősök és kocsárosok ipartársulata ma délután tartotta alakuló közgyűlését az újáróházban termében. Konecsny Antal, a végrehajtóbizottság elnöke ismertetette az új ipartársulat célját, dr. Balkay Béla jogtanácsos előterjesztette az alapszabály-tervezetet, melyet egyhangulag elfogadtak. Ezután megválasztották a tisztszkat. Elnök lett: Konecsny Antal; alelnökök: Glutz István, Gyáky Mihály; ellenőrök: Szatizinger József, Ujnosky Gyula, Palády László; pénztáros: Drexler Nándor; jogtanácsos: dr. Balkay Béla.

A newyerki tözsce. New-Yorkból jelentik június 5-iki közzététel: A mai értéktözsden erősebben jutott kitejézésre az eladó kedv. A forgalom, amelyben

majdnem kizárólag a hivatásos spekuláció vett részt, esendes és korlátolt volt. Az Antracit bányászok sztrájkjának kiélesedése miatt támadt aggodalom és az elnökhöz intézett petíció, hogy a kongresszus utján hozzon létre megegyezést, leszorította a kőszénvasutak áríolyamát. A chikágói úvarosok sztrájkja is fokozta a munkásviszonyok tekintetében táplált aggodalmakat. A délnyugati részeken való túlságos esözéssel szóló jelentések kedvezőtlenül befolyásolták a gabonavasutak áríolyamát. Részvényforgalom 380,000 darab.

A Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaság júlyó év május havában 750 drb. balesetbiztosítási kötvényt állított ki. melyek halálesetre 9,232,810 korona, rokkantság esetére 12,662,310 korona és mulékony keresetképtelenség esetén 3984 korona napikártalantásra bizosított összegről szólnak. Ugyanczen időszakban 6 haláleset és 13 rokkantsági eset jelentetelt be leintevezett társaságnál.

Fizetésképtelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésképtelenségeket jelent: Mahler és Böhmér szabóczeg Budapest, Haas János kereskedő Kaptol (Pozsega mellett), Gömöri Sándor butorkereskedő Budapest (Váci-utca 18.), újabb Kubácsék Sándor kereskedő Alsójár és Aranyos-Gyéres, Földes László íéruiruhakereskedő Szeged.

Borjávárs. 1902. évi június hó 6-án. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvényirtársaságtól.) Felhajtás: Beloldi 610 borju 1222 drb. leölt borju — db, bécsi borju — db, — db, növendékmárha 121 darab, bárány 610 — darab, leölt bárány — darab. Argyezések. — Beloldi 610 borju 1. rendű 74—84 l-ig, kivételek 86 — l. rendű 610 borjukért 58—62 l-ig, 1 kilónként, leölt borju 1. r. — l-ig, 11. r. — l-ig, 1-ig, 1-ig, kivét. 1. kilónként levonás nélkül. Rtgott borjukért — l-ig, növendékmárha — l-tól — l-ig, 1. r. — l-ig, középminőségű — l-ig, alarendelt — l-ig, 1 kilónként. Bárány 610 — k. leölt bárány — k. kivételesen ár — k-ig páronként. — Elnék irányzat mellett az árak 3—4 fillérel kilogrammint emelkedtek.

Közvágóhídi sertésvásár. (Hivatalos jelentés.) Készlet 445 darab. Erkezett 182 darab. Összesen 978 darab. Btadtak 780 darabot. Maradt 193 darab. Mai árak: Öreg esördnű sertés: — korona, másodrendű — korona, silány — korona. Fialat nehéz 86—90 korona, középnyulu 78—86 korona, könnyű 68—80 korona. Malac — korona 100 kilogrammonként élosulyban, minden levonás nélkül. A vásár élték volt.

A budapesti gabonatózsde.

Budapest, június 6.

Vételkedv hiányában csak 6000 métervázsza buza került a forgalomba alig tartott árakon. Rozsban lanya volt az irányzat és az árak nehány fillérel osztkentek.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 79-5 k. 9 K. 77½ f, 150 mm. 79 k. 9 K. 45 f, 100 mm. 78-5 k. 9 K. 60 f, 100 mm. 77-8 k. 9 K. 57½ l, 100 mm. 77 k. 9 K. 65 f.

Fehérmogyai: 500 mm. 79 k. 9 K. 60 l, 150 mm. 76-5 k. 9 K. 40 l, 150 mm. 75-7 k. 9 K. 40 f.

Pestmegyevidéki: 700 mm. 79-5 k. 9 K. 60 f, Tolnai: 1400 mm. 75-5 k. 9 K. 32½ l.

Mind három hónapra. Ross: 100 mm. 7 K. 30 f, 100 mm. 7 K. 20 f, 200 mm. 7 K. 25 f, 700 mm. 7 K. 05 f.

Zab: 100 mm. 7 K. 60 f, 100 mm. 7 K. 25 f. Tengeri: 800 mm. 5 K. 10 f.

Készpénzfizetés mellett. A készpénz hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktözsde szokásai szerint készpénzben 50 kilogrammonként, — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

B u z a	Kilós	Kilogrammm ára		Kilós ára			
		N.-től	K.-ig	N.-től	K.-ig		
Tiszavidéki	uj	76	9.25	9.25	80	9.25	9.70
"	"	77	9.30	9.30	81	—	—
"	"	78	9.35	9.35	82	—	—
"	"	79	9.40	9.45	83	—	—
Fehérmogyai	"	76	9.30	9.30	80	9.50	9.60
"	"	77	9.35	9.45	81	—	—
"	"	78	9.40	9.40	82	—	—
"	"	79	9.45	9.55	83	—	—
Pestvidéki	"	76	9.30	9.30	80	9.50	9.60
"	"	77	9.35	9.45	81	—	—
"	"	78	9.40	9.40	82	—	—
"	"	79	9.45	9.55	83	—	—
Bánági	"	76	9.15	9.20	80	9.50	9.60
"	"	77	9.20	9.45	81	—	—
"	"	78	9.25	9.50	82	—	—
"	"	79	9.30	9.50	83	—	—
Bácskai	"	76	9.30	9.30	80	9.50	9.60
"	"	77	9.35	9.45	81	—	—
"	"	78	9.40	9.50	82	—	—
"	"	79	9.45	9.55	83	—	—

Egyéb gabonafajták	Kilós	Kilogrammm ára		
		N.-től	K.-ig	
Rozsa	uj	elcsodnű	1.85	2.40
"	"	növednű	1.25	2.30
Árpa	uj	takaréknyú	0.41	0.71
"	"	egyetni való	0.47	0.50
Zab	uj	sörözésre való	0.40	0.50
Tengeri	o	bánági	0.41	0.50
"	"	másonn	—	—
Répa	uj	káposzta	—	—
Köles	uj	bánági	—	4.60

A határidőszület íolyamán a következő közzététel történtek:

DISKRET

BETEGSÉGEK

elsőrendű gyógyító intézet
BUDAPEST.

KATAPHORESE.

ÚJ GYÓGYMÓD!

Féltálmulhatatlan gyógyhatású

Ideg-, Nemi-, Bőr-,
Vérbetegségek és
Gyengeségi-állapotok,
Impotencia gyökeres gyógyítására.

Tapasztalt radikális és gyors eredmények folytán honorárium teljes gyógyszer után fizethető.

Páratlan sikerű eredményei folytán általánosan kitérőnek elismert

hydro-elektrotherapiail intézet

a modern Hygiene és legújabb orvosi technika elsőrendű vívmányai szerint berendezett gyógytermekekkel

Budapest, Teréz-körút 44. I. emelet

Dr. Mitzger Tivadar

Az ideg és nemi betegségek gyógyítása. Gyengeségi állapotok, impotencia, Kataphorese Gyógymód. Bűnök a napi életben és azok hatással orvosi munkák szorgalmának személyes vezetése alatt, néha egész nap.

Levelekre díjmentesen válaszoltatik. Prospectus ingyen.

Az emberek 80% szenved

gyomor- és bélhuruban, szívben, rossz emésztésben, fejfájásban, vérszegénységben, álmatlanságban stb. Ezeknek őp úgy, mint egészségeseknek, mint legáltalánosabb gyógy- és táplálék az orvosok

HUNGARIA

kávé - különlegességünket

ajánlják, mely nem iszák, hanem táplál és a gyomrot tisztítja. Zamatja, íze olyan, mint a szemeskávé. Főkévé nélkül készül.

Kitűnő gyermektápszert: 14 éremmel kitüntetve. Sok ezer köszönet levél. Egy kiló ára 1 forint 20 krajcár.

5 kilogrammos postacsomag minden állomásra bérmentve 5 forint 80 kr. — Megrendelhető postán utaváltóval, vagy a pénz előleges befizetése mellett.

SZALÁDY ANTAL-féle
Hungária kávékülönlegesség gyárából
BUDAPEST,

VI., Andrássy-ut 86. Iroda: Hold-utca 13.
Raktár budapesti fogasztók részére: Musokum-körút 23. és minden jobb fűszerüzletben.

Titkos betegségek

gyógyítására a specialista legjobban ajánlható számos éven át szerzett tapasztalat alapján

Dr. FABINYI J.

v. kórházi orvos, specialista

gyógyít legrovidebb idő alatt biztos sikerrel férfiaknál és nőknél: húgyszólyást, hólyagbajokat, bujaktöréseket, syphilit, ennek következményeit, makacs borbajokat és az öntörzseből támadt idegbetegségeket.

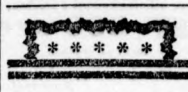
Meglepő az eredmény férfiu gyengeség (impotencia) ugy fiatal, mint öregebb egyéneknél. Levelekre díjtalanul válasz; kívánatra gyógytervezés.

Lakás: Budapest, Erzsébet-körút 12. sz. (Dohány-utca sarkán, I. emelet.)
Bejárati a lépcsőnél. Külön váróteremek
Rendelés délelőtt 9—3-ig. este 6—8-ig.

Butor!

Saját készítményű divanyok, ottománok, szőnyegkarucok, affrik- és löszörmatracok valamint sudronygyapjutelepek, ebédlő- és hálószobabutorok, ingatörök, szekrények, ágyak, függőlámpák és konyhaborandók, 10, szolid kivitelben előnyös részletfizetésre is jutányos árban kaphatók. Tiszviseleők, papok, katonatisztek, tanítók és jegyzők kedvelményében részesülnek.

Náthán Ignác
butorfőiskola Budapest, VII., Erzsébet-körút 23.

TÓTH KÁLMÁN

** ÖSSZES **

KÖLTEMÉNYEI.

A nagy költő díszes uv kiadása. Életrajzi bevezetéssel ellátta:

ENDRÓDI SÁNDOR.
Két remek diszkótés kötet, nagy 8° alak, a költő dombornyomású arcköpevel.

Rendkívül alkalmas ajándékmű.

Ára 16 korona.
Megrendelhető

Lampel Róbert-féle
(Wodianer F. és Fial)

Cs. és kir. udvari könyvkereskedés Budapest, VI., Andrássy-út 21

3 forint

„Darányi“ vászon, házi, lovasgló és vadász kabát 3 forint
Egy divatos öltöny, szürkealap fehér csikkal 10., 14 és 12 forint
Egy mosóöltöny 5 forint
Egy lüszterkabát 2.50 forint
Egy lüszteröltöny 9 forint
Egy flu térdnadrág 75 kr.
Egy gyermek mosó costüme, szintartó és jó mosható 1.50 forint
Egy lüster costüme kék és szürke színben 5 forint

The English Clothing Company

KOCH TESTVÉREK

Budapest legnagyobb férfi- és gyermekruházruhá

KÁROLY-KÖRÚT 26.

Saját érdekében kérjen árjegyzéket, melyet bérmentve beküldünk.

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonarvosi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legelőlegben ajánlható

Dr. KAJDACSY,

v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos

Electrotherapiail rendelő-intézet

IV. Kigó-utca 5. I. em. Klotild-palota (Agyaróház és Mt. használat).

A legelhanyagoltabb húgyszólyások, leguilyosabb húgylólyagbajok, bujaktöréseket, syphilit, az öntörzseből támadt

Elyengült férfierőt

az orvosi világ által legujobban olyaanyira felkeltő és hatásában páratlan sikerű

Electro-Massage vagy Psychrophor

által magömléseket, nőknél férfierőt befecskendezés nélkül, a legmakacsabb börtörzsegeket, valamint ifjúkori bűnök következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményeképp létrejött hátegernekeket gyógyít a legujobb gyógy mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel.

Rendel: délelőtt 9 óráig 4 óráig; este 7—8 óráig Nőknék ugy mint férfiaknak külön be és kijárat

Külön váróteremek.
Levelekre díjtalanul azonnal válaszoltatik; esetleg gyógyszerrekről is gondoskodva lesz.

Leánygyermeknek

Vizsgai jutalomkönyvül

kiválóan alkalmas:

A tűzhely körül.

Elbeszélések az ifjuság számára.

Irta TÓTH PÁL.

felsobb leányiskolai igazgató.

Goró Lajos nyolcz eredeti rajzával.

Ára köte 3 Kor. 60 fill., diszkótésben 4 K. 40 fill.

Megjelent és kapható az Athenaeum iradalmi és nyomdai r.társulatnál Budapest, VII., Kerepesi-út 54.

BLUZOK. Egyedüli kizárólag BLUZÁRUHÁZ

Zoltán Dezső, Király-utca 30. sz.

Fekér ajour batistell 1.50-4.00, aszpir kemény sport galérral 1.25, szelyből 4 frtkül. Szalag és csipke keményen ajourral 1.00. Gútfestett szelyem blouz 7.50.

Saját műhely: Szabott árak! Védőre csak újaváltóval, nyak, mellbőre és ujjakozása elevező méretek. Még nem felelt Árukat Visszavesszem. Január 8-tól, augusztusig vasár- és ünnepepek zárva.

15235. számú „Elektromos mótorszámológó”

című, 1899. január 27-ről kelt magyar szabadalomra vévők vagy engedményesek kerestetnek.

Szives ajánlatok „W. M. 2597” alatt Mosse Rudolfhoz, Bécs, I., Seiersstätte 2. kértnek.

Guzi-kenőcs

A világhírű Guzi-kenőcs jósga vévőkörmet anynyira meggyaporioltta.

hogy kénytelen voltam cipőgyáramat nagyobbítani és így eszentul

Főüzlet Kerepesi-út 30.

Főlk üzlet Deák-tér 6. alatt van. Mindenki, hogy meggyőződést szerezhesen világhírű kenőcsön jósgáról, ki címét velem közli, 1 tégely Guzi-kenőcsöt és egy 100 oldalas képes árjegyzéket kap ingyen és bérmentve.

Minden vévóm 1 pár elegáns számitát és egy tégely Guzi-kenőcs, mely 6 óra elevező kap ingyen

Mértéknek elevező, ha harisnyába egy papírlapra állva, a lábaltap körvonalát lerajzolja. Nem megfelelőért a pénzt haladéktalanul visszaadom.

Postaköltség 30 kr.
Férfi, sima epő, erős — 8.
Elegáns, gavallér, fűzős — 3.20
Divatos, barna, fűzős epő — 2.50
Eleg. szalonlakk, fűzős epő — 4.
Gavallérbox eniv bőrfűzős — 4.
Tisz. l. tükörbőrt sima cipő — 2.20

Női, serge csugos — 8.
Eleg., fekete, v. barna fűz. — 3.
Salonlakk, fűzős v. gombos — 3.50
Elegáns bőrbőrfűzős vagy gombos — 3.20
Salonlakk, csetos epő — 2.20
Fekete v. barna fűzős — 2.40

Postai szájküldés az egész világba.

Agulár Ignác
Budapest, Kerepesi-út 30.

KÖNYVRENDELÉS.

Felhívjuk e helyütt is olvasóink figyelmét arra, hogy a Lampel-Wodianer-cég kiadványainak megszerzését minden módon megkönnyíteni önjánván, számos kiadványát részletfizetésre is szállítja. Az alábbi megrendelő-jegyen felsorolt művek megrendelhetők ugy külön-külön, mint összesen, vagy több-több együtt havi részletfizetésre a következő táblázat szerint:

20 korona vételárig havi 2 kor. fizetendő; 40—60 koronáig havi 5 korona fizetendő; 30 korona vételárig havi 3 kor. fizetendő; 60—80 koronáig havi 6 korona fizetendő; 30—40 koronáig havi 4 korona fizetendő;

Ezenelkül minden 20 kor. vételár után a havi részlet 1 kor.-val emelkedik.

A Remekirők Képes Könyvtára havi 3 koronás részletfizetésre rendelhető meg. Minden egyéb bérhöl megjelent művet a készpénz előzetes befizetése vagy utánvét mellett szállít a cég.

Megrendelőseknél kérjük az alábbi rendelő-jegyet kivétel, a megrendelt műveket pontosan beleírni a vételárat és a havi részletet kitölteni, s a rendelő-jegyet pontos névalírásával ellátva, beküldeni

Megrendelő-jegy. • **Lampel Róbert (Wodianer F. és Fial)** csesztési és királyi udvari könyvkereskedésnek Budapest, VI., Andrássy-út 21. sz.

Ezenal megrendelem önméknél:	
Décsy Lajos összes művei, 10 kötet	70 kor.
Magyar könyvtár I—100 számig, fűzős	80 "
I—200 számig, fűzős	75 "
1—250 számig, fűzős	75 "
1—300 számig, haaz vásonkötésben	80 "
1—350 számig, haaz féltörkötésben	90 "
Tóth Kálmán összes költeményei I—II.	16 "
Graetz Gy. Nevelő Magyarországi—II.	14 "
A fészélményeszt remekel	50 "
Aradi Vértanúk Albuma	15 "
Költők Albuma. Felső alaku díszkiadás	65 "
Részben a nagy világ körül	20 "

A köl-lesem magam, hogy a vételár 20—30 kor. havi részletekben fizetem minden hó elején a cég könyvkereskedésében mindaddig, míg a mü teljes vételára kifizénylve nincs. s részletenként pontos lefizetésnek elmulasztása esetén a mü teljes vételára azonnal esedékesnek válik s a részletfizetésel kedvezmény megcsúszni. A rendelés vissza nem vonható. Az első részlet a szállításkor utánveendő, szabóly megállapodások érvénytelenek.

Név és cím: Lakóhely: Cím:

STANDARD életbiztosító-társaság

Edinburghban (Angolhon.)

—Alapítottat 1825-ben.

Magyarországi fiók: Budapest IV., Kossuth Lajos-n. 4.

Évi bevétel. 30,000,000
Kintal nyereményrészek 170,000,000
Vagyon 240,000,000
Halálesetek folytán kifizetve 484,000,000

A Standard kötvényeinek nevezetesebb előnye: Kétségtelen biztonság. Alacsony díjak. Szabad világgötvények. A kötvények érvényben tartása díjfizetések elmulasztásánál. Tökésítés és előre megállapított visszaváltási ték. Megtámadhatatlanság. Feltétlen fizetés énygylókossag esetében egy év fennállás után. Szabad háborúbiztosítás népfelkelők részére.

Díjtáblázatok kívánatra küldetnek.

